

Kiintymyssuhteiden tunnistaminen lastensuojelun intensiivihoidossa

Nelli Juusela

Julkaisuvuosi 2024 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Kiintymyssuhteiden tunnistaminen lastensuojelun intensiivihoidossa

Nelli Juusela
Sosionomi
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2024

Nelli Juusela

Kiintymyssuhteiden tunnistaminen lastensuojelun intensiivihoidossa

Vuosi

2024

Sivumäärä

44

Opinnäytetyöni oli kehittämistyö. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tuottaa perehdytysopas kiintymyssuhteista lastensuojelun intensiivihoidon. Opinnäytetyöni tavoitteena oli vahvistaa intensiivihoidossa työskentelevien ammattilaisten tietoisuutta kiintymyssuhdeteoriasta. Intensiivihoidon on osa lastensuojelun sijaishuoltoa, joka keskittyy tarjoamaan yksilöllistä ja intensiivistä hoitoa lasten ja nuorten erityishaasteisiin.

Tarve selkeälle ja tiiviille perehdytysoppaalle oli ilmeinen. Oppaan tarkoituksena oli tukea lapsen päivittäistä kohtaamista sekä tunnekehityksen ymmärtämistä. Opas toimii työkaluna, joka auttaa ammattilaisia kohtaamaan lapsia ja ymmärtämään heidän kokonaisvaltaista tunnekehitystään.

Kiintymyssuhde viittaa lapsen ja hänen ensisijaisen hoivaajansa väliseen tunnesuhteeseen, joka muodostuu varhaislapsuudessa. Tämä suhde on keskeinen lapsen emotionaalisen, sosiaalisen ja psykologisen kehityksen kannalta. Kiintymyssuhteen laadulla voi olla pitkäaikaisia vaikutuksia siihen, miten lapsi oppii käsittelemään tunteitaan, muodostamaan ihmissuhteita ja selviämään stressaavista tilanteista. Kiintymyssuhteet voidaan jakaa neljään eri kategoriaan: turvalliseen, välttelevään, ristiriitaiseen ja jäsentymättömään kiintymyssuhteeseen.

Opinnäytetyöni keskittyi erityisesti turvattomiin kiintymyssuhteisiin ja siihen, miten turvaton kiintymyssuhde voitaisiin kohdata lastensuojelun intensiivihoidossa kokonaisvaltaisesti sekä kuinka auttaa kiintymystä kehittämään turvalliseksi.

Opinnäytetyöni tietoperusta koostuu kiintymyssuhdeteoriasta kertovaan ammattikirjallisuuteen sekä teoreettisiin sähköisiin lähteisiin.

Teoreettisen tiedon perusteella olen opinnäytetyöni kautta päätenyt siihen lopputulokseen, että niin lastensuojelussa kuin muilla sosiaalialan toimijoilla on erityisen tärkeää olla tietoisia kiintymyssuhdeteoriasta sekä erityisesti kiintymyssuhdevaurioiden ilmenemisestä lapsilla ja nuorilla. Lapsen kasvu ja kehitys voivat saada merkittävää tukea, jos kiintymyssuhdevauriot tunnistetaan ja huomioidaan riittävän varhaisessa vaiheessa. Tämä mahdollistaa sen, että niihin voidaan puuttua oikea-aikaisesti ja asiantuntevasti, mikä tukee lapsen hyvinvointia ja kokonaisvaltaista tunnekehitystä parhaalla mahdollisella tavalla.

Asiasanat: kiintymyssuhdeteoria, lastensuojelu, kiintymyssuhdevaurio

Nelli Juusela

Recognizing Attachment Relationships in Intensive Child Protection Care

Year	2024	Pages	44
------	------	-------	----

My thesis was a development project. The purpose of my thesis was to create an orientation guide on attachment theory for child protection intensive care. The goal of my thesis was to increase the awareness of professionals working in intensive care about attachment theory. Intensive care is part of out-of-home care in child protection, focusing on providing individualized and intensive support for children and young people with special challenges.

There was a clear need for a concise and comprehensive orientation guide. The purpose of the guide was to support professionals in their daily interactions with children and help them understand emotional development. The guide serves as a tool to assist professionals in meeting children and understanding their emotional development in a holistic way.

Attachment refers to the emotional bond between a child and their primary caregiver, which forms in early childhood. This bond is crucial for the child's emotional, social, and psychological development. The quality of the attachment relationship can have long-lasting effects on how the child learns to manage emotions, form relationships, and cope with stressful situations. Attachments can be categorized into four main types: secure, avoidant, ambivalent, and disorganized attachment.

My thesis focused particularly on insecure attachments and how these can be addressed in child protection intensive care in a comprehensive manner, as well as how to support the development of secure attachment. The theoretical foundation of my thesis is based on professional literature on attachment theory and theoretical electronic sources.

Based on the theoretical information, my thesis led me to the conclusion that both child protection services and other social work professionals must be particularly aware of attachment theory and, specifically, the manifestations of attachment disruptions in children and adolescents. A child's growth and development can receive significant support if attachment disruptions are recognized and addressed early enough. This allows for timely and expert intervention, which promotes the child's well-being and emotional development in the best possible way.

Keywords: attachment theory, child protection, attachment disruption

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	8
2	OPINNÄYTETYÖN TYÖELÄMÄKUMPPANI.....	9
3	LASTENSUOJELUN INTENSIIVIHOITO.....	9
4	KIINTYMYSSUHDETEORIA	11
5	RISTIRIITAINEN KIINTYMYSSUHDE.....	12
5.1	RISTIRIITAISESTI KIINTYNYT LAPSI	13
5.2	RISTIRIITAISESTI KIINTYNEEN LAPSEN TUNNEKEHITYS	13
5.3	RISTIRIITAISESTI KIINTYNYT LAPSI LASTENSUOJELUN ASIAKKAANA	14
6	VÄLTTELEVÄ KIINTYMYSSUHDE.....	15
6.1	VÄLTTELEVÄSTI KIINTYNYT LAPSI.....	16
6.2	VÄLTTELEVÄSTI KIINTYNEEN LAPSEN TUNNEKEHITYS	17
6.3	VÄLTTELEVÄSTI KIINTYNYT LAPSI LASTENSUOJELUN ASIAKKAANA	19
7	JÄSENTYMÄTÖN KIINTYMYSSUHDE.....	20
7.1	JÄSENTYMÄTTÖMÄSTI KIINTYNYT LAPSI	21
7.2	JÄSENTYMÄTTÖMÄSTI KIINTYNEEN LAPSEN TUNNEKEHITYS	22
7.3	JÄSENTYMÄTTÖMÄSTI KIINTYNYT LAPSI LASTENSUOJELUN ASIAKKAANA	23
8	TURVALLINEN KIINTYMYSSUHDE	25
8.1	TURVALLISESTI KIINTYNYT LAPSI.....	25
8.2	TURVALLISEN KIINTYMYSSUHTEEN MUODOSTUMINEN TURVATTOMAN PÄÄLLE	26
9	KEHITTÄMISTYÖ.....	28
9.1	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE.....	28
9.2	OPINNÄYTETYÖPROSESSI	29
9.3	OPPAAN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	31
9.4	ARVIOINTI.....	32
10	OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS.....	32
11	POHDINTA JA ITSEARVIOINTI	34
	LÄHTEET	36

1 Johdanto

Opinnäytetyöni on kehittämistyö. Opinnäytetyöni on Rinnekodin lastensuojelun intensiivihoidon erikoistuneen yksikön toimeksianto. Intensiivihoidon on kuntouttava hoitomuoto, joka on osa lastensuojelun sijaishuoltoa. Intensiivihoidon keskittyy tarjoamaan yksilöllistä ja intensiivistä hoitoa lasten ja nuorten erityishaasteisiin (Intensiivihoidon 2024). Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tuottaa perehdytysopas kiintymyssuhteista lastensuojelun intensiivihoidon. Opinnäytetyöni tavoitteena oli vahvistaa intensiivihoidossa työskentelevien ammattilaisten tietoisuutta kiintymyssuhdeteoriasta. Tarve oli luoda selkeä ja kattava perehdytysopas kiintymyssuhteista intensiivihoidon yksikköön. Perehdytysopas tulee olemaan apuna lapsen päivittäisessä kohtaamisessa ja tunnekehityksen ymmärtämisessä.

Kiintymyssuhdeteoria on olennainen osa lastensuojelun toimintaa, sillä se tarjoaa syvällisen ymmärryksen lapsen varhaisten ihmissuhteiden merkityksestä hänen psyykkiseen ja sosiaaliseen kehitykseensä. Kiintymyssuhteet, erityisesti lapsen ja hänen ensisijaisten hoitajiensa välillä vaikuttavat merkittävästi lapsen turvallisuuden tunteeseen, emotionaaliseen hyvinvointiin ja kykyyn muodostaa terveitä ihmissuhteita myöhemmin elämässä. Mitä haastavammat lapsen kasvuolosuhteet ovat olleet, sitä vahvemmin hän tukeutuu omaksumiinsa selviytymisstrategioihin tai toimintamalleihin (Sinkkonen 2018, 40-41). Lastensuojelun piirissä olevat lapset ovat usein kokeneet turvattomia tai rikkonaisia kiintymyssuhteita, mikä heijastuu heidän käyttäytymiseensä, tunne-elämäänsä ja vuorovaikutustaitoihinsa. Kiintymyssuhdeteoria tarjoaa lastensuojelutyön ammattilaisille arvokasta tietoa siitä, miten lapsen varhaiset kokemukset hoitosuhteissa vaikuttavat hänen kehitykseensä ja tarpeisiinsa. Sen avulla voidaan myös suunnitella ja toteuttaa hoito- ja kuntoutusmenetelmiä, jotka tukevat lapsen turvallisten kiintymyssuhteiden kehittymistä. Näin voidaan auttaa lasta rakentamaan vahvempaa perustaa hänen emotionaalille ja sosiaaliselle hyvinvoinnilleen, mikä on keskeistä lastensuojelun tavoitteiden saavuttamisessa. Lastensuojelun ensisijainen tehtävä on tukea lapsen turvallisen kiintymyssuhteen kehittymistä (Sinkkonen 2018, 175).

On tärkeää syventää ymmärrystä siitä, miten lapsen varhaiset kokemukset vaikuttavat hänen kykyynsä käsitellä tunteitaan ja rakentaa suhteita ympäröivään maailmaan. Analysoimalla turvattomia kiintymyssuhteita ja sen seurauksia, voidaan tuoda esiin olennaisia näkökulmia lapsen hyvinvointiin ja kehitykseen. Työskentely turvattomasti kiintyneiden lasten parissa vaatii erityisesti herkkyyttä ja asiantuntevaa lähestymistapaa. Raution (2004) tutkimus osoitti, että osa sijoitetuista lapsista jää eräänlaiseen välitilaan: he eivät uskalla luoda kiintymyssuhdetta uuteen turvalliseen aikuiseen, mutta samalla heidän suhteensa biologisiin vanhempiin voi olla epävakaa ja turvaton (Sinkkonen 2018, 176-177). Opinnäytetyöni kautta pyrin tarjoamaan tietoa ja työkaluja ammattilaisille, jotka työskentelevät turvattomasti kiintyneiden lasten parissa. Tämä työ on tärkeä askel kohti turvallisempien ja tukevampien

suhteiden rakentamisessa lapsille, jotka ovat kokeneet epävarmuutta ja hylkäämistä varhaisissa kiintymyssuhteissaan.

2 Opinnäytetyön työelämäkumppani

Työelämäkumppaninani toimii Rinnekodin intensiivihoidon lastensuojeluyksikkö. Yksikkö tarjoaa ympärivuorokautisia erityistason laitoshoitopalveluja lapsille ja nuorille, joilla on erityisiä tuen tarpeita. Intensiivihoidon puolestaan on osa lastensuojelun sijaishuoltoa, joka keskittyy tarjoamaan yksilöllistä ja intensiivistä hoitoa lasten ja nuorten erityishaasteisiin (Rinnekodit Sijaishuolto 2024).

Intensiivihoidon on lastensuojelun erityisyksiköissä toteutettavaa sijaishuoltoa, joka yhdistää lapsen yksilöllisiin tarpeisiin perustuvan psykiatristen palvelujen, koulun ja moniammatillisen yhteistyön. Sen päämääränä on tukea lapsen ja perheen kuntoutumista. Osastolla jokaisella lapsella sekä nuorella on omahoitaja, jonka tehtävänä on auttaa lasta sitoutumaan hoitoon ja luomaan luottamuksellinen, korjaava suhde. Terapeuttinen osastohoito keskittyy siihen, että lapsi tai nuori voi kohdata ja ylittää kasvun ja kehityksen esteitä. Hoitavat rakenteet tukevat lapsen rajojen ymmärtämistä. Tarkoitus on luoda turvallinen ympäristö, jossa lapsen päivät koostuvat sekä yhteisöllisistä, että yksilöllisistä rakenteista. Perheen kanssa tehtävä yhteistyö suunnitellaan yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteistyömuotoja voivat olla hoitokokoukset, vanhempaintapaamiset sekä perhe- ja sisarusterapia (Intensiivihoidon 2024).

Lastensuojelun intensiivihoidon yksikössä henkilökunnalla on vahvaa kokemusta työskentelystä lastensuojelun ja terveydenhuollon rajapinnassa, monikulttuuristen asiakkaiden sekä neuropsykiatristen lasten hoidosta. Moniammatilliseen tiimiin kuuluu sairaanhoitajia, sosionomeja, lähihoitajia sekä palveluyksikön johtaja. Mukana on myös perheen kanssa työskentelevä perheterapeutti. Intensiivihoidolla on aktiivinen yhteistyö Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) kanssa. Tiivis yhteistyö sijoittavan sosiaalityöntekijän ja muiden hoitotahojen kanssa tukee lapsen ja perheen tavoitteellista hoito- ja kuntoutusprosessia (Rinnekodit Sijaishuolto 2024).

3 Lastensuojelun intensiivihoidon

Intensiivihoidon on kuntouttavaa lastensuojelun sijaishuoltoa, joka keskittyy lapsen tarpeisiin perustuvaan lastenpsykiatriseen hoitoon. Intensiivihoidon sisältää lisäksi mahdollisuuden sairaalakouluun sekä tiivistä työskentelyä perheen kanssa. Intensiivihoidon toteutetaan erityisyksiköissä, joissa hoidetaan monimuotoisesti oireilevia lapsia, nuoria ja heidän perheitään. Hoidon päätavoitteena on lapsen ja perheen kuntoutuminen. Hoitoa tarjotaan

yksilöllisiin tarpeisiin perustuen ja se kohdennetaan eri-ikäisille lapsille ja nuorille (Intensiivihoido 2024).

Intensiivihoidon tavoitteena on psyykkisen voinnin tasapainottuminen, tunteiden säätelyn ja toimintakyvyn vahvistuminen sekä sosiaalisten taitojen ja koulunkäynnin tukeminen. Lisäksi keskeinen tavoite on perhesuhteiden vahvistuminen ja perheen yhdistyminen. Hoidon perustana toimii lastensuojelullisen, psykiatrisen ja neuropsykiatrisen hoidon sekä kuntoutuksen yhdistäminen turvallisessa kasvuympäristössä (Intensiivihoido 2024).

Lähestymistapa pohjautuu kehitykselliseen, traumaterapeuttiseen, neuropsykiatriseen, perheterapeuttiseen ja systeemiseen ajatteluun. Yhteistyö Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin (HUS) kanssa on tiivistä. Moniammatilliseen työryhmään kuuluvat sairaanhoitajat, sosionomit, lähihoitajat, palveluyksikön ja palvelualueen johtajat, psykologi, lasten psykiatri sekä perheterapeutti. Intensiivihoidossa toteutetaan osastohoitoa terapeuttisessa yhteisössä ja rakennetaan terapeuttinen omahoitajasuhde. Palvelut ovat asiakaslähtöisiä ja monipuolisia, sisältäen muun muassa tutkimuksia, arviointeja, diagnostiikkaa sekä yksilöllisiä hoitopolkuja ja terapioita. Lisäksi hoidetaan tehokkaasti traumoja ja laaja-alaisia neuropsykiatrisia häiriöitä, ja huomioidaan eri kulttuuritaustoista tulevien lasten ja perheiden tarpeet. Hoidossa keskitytään vahvistamaan lapsen ja perheen voimavaroja sekä kehittämään pitkäjänteisesti hoitotyötä ja sen vaikuttavuutta. Sophie Mannerheimin sairaalakoulu tarjoavat perusopetusta intensiivihoidossa oleville lapsille. Intensiivihoidon päättyessä lapselle järjestetään tarvittaessa jatkohoitokontakti lasten- tai nuorisopsykiatriaan tai muuhun terveydenhuollon palveluun. Lapsen hoitoa voidaan jatkaa laitoshoidon yksikössä, ja nuoren itsenäistymisvaiheessa tarjotaan tarvittaessa jälkihuollon tuettua asumista, joka suunnitellaan yksilöllisten tarpeiden ja voimavarojen mukaan (Intensiivihoido 2024).

Helsingin Diakonialaitoksen (nykyisin Rinnekoti) intensiivihoidon keskeisenä tavoitteena on tarjota lapselle ja nuorelle perusturvallisuus, hoivaa ja kasvatusta sekä mahdollistaa psykiatrinen hoito samassa turvallisessa ympäristössä. Huostaanotettu lapsi asuu osastolla, ja perheen kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä koko hoitoprosessin ajan (Pasanen, Katajamäki, Martikainen, Valkonen & Leppänen 2017, 65-66). Intensiivihoidon sijoitettujen lasten oireet ovat usein moninaisia sekä laaja-alaisia. Psyykkisen oireilun lisäksi heillä on tyypillisesti neuropsykiatrisia ja neurokognitiivisia haasteita, jotka ilmenevät esimerkiksi oppimisvaikeuksina tai sosiaalisen vuorovaikutuksen ongelmina. Lasten oirehdinnan taustalla perheiden ja lähiverkoston tilanne on usein haastava ja kuormittava. Tämän vuoksi lapsen ja perheen kokonaisvaltainen ymmärtäminen on oleellista tavoitteellisen hoitoprosessin kannalta (Pasanen ym. 2017, 29).

4 Kiintymyssuhdeteoria

Kiintymyssuhdeteoria on psykologinen sekä kehityspsykologinen teoria, joka tutkii lapsen varhaisen vuorovaikutuksen merkitystä hänen emotionaaliseen sekä sosiaaliselle kehitykselleen. Teorian keskeinen ajatus on, että lapsen varhainen suhde ensisijaiseen hoivaajaan muodostaa perustan sille, miten lapsi myöhemmin elämässään kehittää ja ylläpitää ihmissuhteita. Tämä teoria sai alkunsa 1950-luvulla brittiläisen psykiatrin ja psykoanalyytikon John Bowlbyn tutkimuksista, joita Mary Ainsworth myöhemmin laajensi ja tarkensi (Kiintymyssuhdeteoria 2004).

Kiintymyssuhdeteorian mukaan lapsi syntyy luonnollisella tarpeella hakeutua läheisyyteen ja saada hoivaa erityisesti yhdeltä tai muutamalta aikuiselta, joihin hän muodostaa ensisijaisen kiintymyssuhteen. Tämä suhde auttaa lasta tuntemaan olonsa turvalliseksi ja suojelluksi. Turvallinen kiintymyssuhde tukee lapsen emotionaalista kasvua ja antaa hänelle perustan käsitellä stressiä, vastoinkäymisiä sekä ylipäättään negatiivisia tuntemuksia. Mary Ainsworth kehitti kiintymyssuhteen lajit vierasmenetelmän myötä, joka on psykologinen tutkimusmetodi. Vierastilannemenetelmän avulla hän tutki kiintymyssuhteita ja tunnisti kolme päätyyppiä kiintymyssuhteista (Rusanen 2011, 58-63).

Ainsworthin (1978) käyttämässä Vierastilanne-menetelmässä lapset luokiteltiin kolmeen kiintymyssuhdetyyppiin: turvallinen, välttelevä ja ristiriitainen. Turvallisesti kiintynyt lapsi ilmaisee selvästi harmitustaan kun joutuu eroon vanhemmasta - esimerkiksi protestoimalla, mutta vanhemman palatessa hän hakeutuu yleensä tämän luo ja voi esimerkiksi pyrkiä syliin. Välttelevästi kiintynyt lapsi puolestaan vaikuttaa eron hetkellä ulkoisesti rauhalliselta, mutta vaikka hän ei näytä tunteitaan, fysiologiset merkit, kuten kohonnut pulssi ja stressihormonitasot viittaavat huonoon oloon. Vanhemman palatessa lapsi saattaa mieluummin keskittyä leluun tai muuhun esineeseen kuin pyrkiä läheisyyteen. Ristiriitaisesti kiintynyt lapsi reagoi vanhemman poistumiseen voimakkaasti, esimerkiksi itkemällä tai kiukuttelemalla. Kuitenkin vanhemman lähdettyä tunteenpurkaus voi laantua, ja lapsi saattaa hakea lohtua jopa tuntemattomalta aikuiselta, mikä kuvastaa hänen epäjohdonmukaista suhtautumistaan vanhemman läsnäoloon ja poissaoloon (Sinkkonen 2018, 47).

Kiintymyssuhteet vaikuttavat voimakkaasti lapsen kehitykseen. Turvallinen kiintymyssuhde antaa lapselle perusturvan tunteen, mikä tukee hänen emotionaalista joustavuuttaan, itseluottamustaan ja kykyään sietää negatiivisia tuntemuksia. (Rusanen 2011, 63-64). Lapsi, joka on saanut kokea turvallista kiintymystä, oppii myös helpommin säätelemään tunteitaan ja muodostamaan kestäviä ihmissuhteita myöhemmin elämässä. Epävarmat kiintymyssuhteet voivat helpommin altistaa lapsen vaikeuksille sosiaalisessa kanssakäymisessä, emotionaalisissa reaktioissa ja itsearvostuksessa. Tällaiset lapset saattavat kasvaa aikuisiksi, joilla on haasteita luottamuksen rakentamisessa ja läheisyyden hakemisessa ihmissuhteissaan.

Kiintymyssuhteiden on mahdollista myös vaikuttaa lapsen oppimiskykyyn ja koulumenestykseen, sillä emotionaalinen turvallisuus on yhteydessä lapsen kognitiiviseen kehitykseen (Rusanen 2011, 58-63).

5 Ristiriitainen kiintymyssuhde

Ristiriitainen kiintymyssuhde kehittyy, kun lapsen ja hänen hoivaajansa välinen vuorovaikutus on epäjohdonmukaista ja ennustamatonta. Tämäntyyppinen kiintymyssuhde muodostuu tilanteissa, joissa hoivaaja joskus reagoi lapsen tarpeisiin asianmukaisesti, mutta toisinaan on poissaoleva, epäluotettava tai kyvytön tarjoamaan tarvittavaa tukea ja turvaa. Lapsi ei tällöin voi luottaa siihen, että hänen tarpeisiinsa vastataan, mikä luo epävarmuutta ja ahdistusta. Ristiriitaisesti kiintyneet lapset saattavat olla erittäin tarrautuvia ja hakevat voimakkaasti huomiota ja hyväksyntää, koska he pelkäävät jäävänsä ilman turvaa. He voivat osoittaa voimakasta ahdistusta erossa ollessaan ja reagoida voimakkaasti hoivaajan poissaoloon, mutta samalla osoittaa vihaa tai ärtyneisyyttä hoivaajaa kohtaan (Kiintymyssuhdeteoria 2024). Tämä ristiriitainen käytös johtuu siitä, että lapsi haluaa läheisyyttä ja turvaa, mutta on oppinut, ettei hoivaaja aina tarjoa sitä luotettavasti. (Oiva-Kess & Kronqvist 2021, 26-27).

Aikuisuudessa ristiriitainen kiintymyssuhde voi ilmetä vaikeutena luottaa muihin ihmisiin sekä epävarmuutena ihmissuhteissa. Ristiriitaisesti kiintyneet aikuiset saattavat kokea suurta pelkoa hylkäämisestä ja olla emotionaalisesti riippuvaisia kumppaneistaan, samalla kun he voivat kokea vihaa ja turhautumista siitä, että heidän emotionaaliset tarpeensa eivät täyty odotetusti (Kiintymyssuhdeteoria 2004). Tämän kiintymyssuhteen taustalla voi olla tilanne, jossa hoivaaja itse on emotionaalisesti haavoittuva, stressaantunut tai hänellä on omia käsittelemättömiä kiintymyssuhdeongelmia. Se voi syntyä esimerkiksi perheissä, joissa on paljon epävarmuutta, perheenjäsenten välisiä konflikteja tai vanhempien omia psyykkisiä haasteita (Terveyskirjasto 2024).

Ristiriitainen kiintymyssuhde ilmenee epävarmuutena ja pelkona läheisissä suhteissa. Tällöin henkilö voi olla voimakkaasti kiintynyt toiseen, mutta samalla kokea ahdistusta ja pelkoa hylkäämisestä. Suhteen dynamiikka voi olla ennakoimaton: toisinaan toisen saatavuus ja rakkaus ovat voimakkaita, mutta toisinaan etäisyys tai hylkääminen voivat aiheuttaa ristiriitoja. Tällaisessa suhteessa voi esiintyä arvaamatonta käyttäytymistä; henkilö saattaa kaivata läheisyyttä, mutta vetäytyä tai reagoida aggressiivisesti, kun tunteet muuttuvat liian voimakkaiksi. Tämä voi vaikuttaa kykyyn luottaa toisiin ja kehittää terveitä sosiaalisia suhteita tulevaisuudessa. Ristiriitaiset kiintymyssuhteet voivat vaikeuttaa tunteiden hallintaa ja luoda haasteita vuorovaikutuksessa (Rusanen 2011, 67-68). On tärkeää, että tällaisessa tilanteessa on saatavilla tukea, joka auttaa kehittämään turvallisempia ja luottavaisempia suhteita (Kiintymyssuhdeteoria 2004).

5.1 Ristiriitaisesti kiintynyt lapsi

Ristiriitaisesti kiintynyt lapsi kokee usein voimakkaita tunteita. Hän saattaa olla vahvasti kiintynyt hoitajaansa, mutta samalla pelkää hylkäämistä ja kokee sen myötä ahdistusta. Tällaiset lapset voivat reagoida voimakkaasti yksin oloon, ja heidän käyttäytymisensä voi olla arvaamatonta (Rusanen 2011, 67-68). Esimerkiksi he saattavat kaivata läheisyyttä, mutta vetäytyä tai käyttäytyä aggressiivisesti, kun tilanne tuntuu liian intensiiviseltä. Ristiriitaisesti kiintynyt lapsi voi myös kokea vaikeuksia luottaa muihin ja kehittää terveitä sosiaalisia suhteita. Hänen tunteidensa hallinta voi olla haastavaa, mikä johtaa ongelmiin sekä itsensä että muiden kanssa. Tuki ja ymmärrys ovat erityisen tärkeitä tällaisille lapsille, jotta he voivat oppia kehittämään turvallisempia ja luottavaisempia suhteita (Sinkkonen 2018, 46).

Ristiriitaisesti kiintynyt lapsi kokee epävarmuutta hoitajansa saatavuudesta ja luotettavuudesta. Tällaisen lapsen hoitaja reagoi lapsen tarpeisiin vaihtelevasti: toisinaan hän on herkkä ja lohduttava, mutta toisinaan etäinen tai välinpitämätön. Tämän seurauksena lapsi tuntee itsensä usein ahdistuneeksi ja epävarmaksi. Ristiriitaisesti kiintynyt lapsi saattaa osoittaa voimakkaita tunteita eron hetkellä. Hän voi olla äärimmäisen huolestunut, kun hoitaja lähtee, mutta hoitajan palatessa hänen käyttäytymisensä voi olla ristiriitaista. Lapsi saattaa aluksi kaivata läheisyyttä, mutta samalla hän voi olla vihainen tai torjuva, mikä ilmenee esimerkiksi välinpitämättömyytenä tai kiukutteluna. Tämä käytös heijastaa lapsen sisäistä kamppailua: hän haluaa turvaa, mutta on epävarma hoitajan luotettavuudesta. Lisäksi ristiriitaisesti kiintynyt lapsi voi kokea vaikeuksia tunteidensa säätelyssä. (Sinkkonen 2018, 40-46). Hän voi olla altis voimakkaalle ahdistukselle tai turhautumiselle ja saattaa tarvita enemmän aikaa rauhoittuakseen kuin muut lapset. Tällaiset kokemukset voivat vaikuttaa siihen, miten lapsi myöhemmin muodostaa suhteita muihin ihmisiin. Ristiriitainen kiintymyssuhde voi seurata häntä aikuisuuteen, jolloin hän saattaa kohdata haasteita ihmissuhteissaan, kuten epäluuloisuutta ja pelkoa hylkäämisestä. Ristiriitaisesti kiintynyt lapsi on herkkä ja tunteellinen, joka etsii jatkuvasti lohtua ja turvaa, mutta kamppailee samalla epävarmuuden ja ristiriitaisuuden kanssa (Kiintymyssuhdeteoria 2004).

5.2 Ristiriitaisesti kiintyneen lapsen tunnekehitys

Ristiriitaisesti kiintynyt lapsi saattaa kokea voimakkaita tunteita, mutta tunteiden säätely saattaa olla haastavaa. He voivat olla epäluottavaisia läheisiä suhteita kohtaan, mikä voi johtaa ahdistukseen ja pelkoon hylkäämisestä. Ristiriitaisessa kiintymyssuhteessa lapsi oppii, että vanhemman reaktiot ovat ennakoimattomia: toisinaan vanhempi on saatavilla ja turvallinen, mutta toisinaan etäinen tai hylkäävä (Kiintymyssuhdeteoria 2004). Tämä voi aiheuttaa lapsessa sekaannusta, mikä vaikuttaa hänen kykynsä luottaa muihin ja kehittää sosiaalisia suhteita. Tunteiden ilmaiseminen voi myös olla haastavaa; lapsi saattaa olla joko todella emotionaalinen tai vetäytyä täysin, mikä vaikuttaa hänen kykynsä muodostaa

terveitä suhteita myöhemmin elämässään. Tämän vuoksi on tärkeää tukea tällaisia lapsia kehittämään tunteiden säätelyä ja luottamusta (Sinkkonen 2018, 156-157).

Ristiriitaisesti kiintyneen lapsen tunnekehitys on aina monivaiheinen prosessi ja se perustuu lapsen varhaisiin kokemuksiin hoitajan kanssa. Tällaiset lapset elävät jatkuvassa epävarmuuden ja ahdistuksen tilassa, mikä vaikuttaa merkittävästi heidän kykyynsä tunnistaa ja säätää tunteitaan. Hoitajan ollessa läsnä lapsen tunnetilat voivat vaihdella nopeasti suuresta ilosta turvattomuuteen, kun taas hoitajan poistuttua lapsi usein tuntee pelkoa ja ahdistusta. Hoitajan vaihtuvat tunnetilat saavat lapsen tuntemaan, että lohdutus ei ole aina taattua, mikä luo epävarmuutta hänen kiintymykseensä ja turvallisuuden tunteeseensa (Kiintymyssuhdeteoria 2004). Erityisesti erohetkellä lapsi voi reagoida voimakkaasti, mikä voi ilmetä itkuisuutena tai aggressiona. Kun lapsi kasvaa, hän saattaa kehittää vaikeuksia tunteidensa säätelyssä. Hän voi olla herkkä ympäristön muutoksille ja reagoida voimakkaasti stressaaviin tilanteisiin, mikä voi johtaa itkuun tai vetäytymiseen. Tämä tunne-elämän epävakaus voi myös näkyä suhteiden muodostamisessa, sillä lapsi saattaa pelätä läheisyyttä ja hylkäämistä, mutta samalla kaivata lohtua ja tukea. Hänen on vaikeaa luottaa muihin, koska aiemmat kokemukset ovat opettaneet häntä epäilemään hoitajan saatavuutta. Aikuisuudessa ristiriitaisesti kiintyneet lapset voivat edelleen kokea vaikeuksia suhteissaan. He saattavat olla emotionaalisesti riippuvaisia kumppaneistaan, mutta pelätä silti läheisyyttä ja torjuntaa. Tämä johtaa usein ongelmiin parisuhteissa ja kyvyttömyyteen käsitellä tunteita rakentavasti. Ristiriitaisesti kiintyneen lapsen tunnekehitys siis heijastaa syvää sisäistä kamppailua, jossa epävarmuus ja kaipuu turvallisuuteen kietoutuvat toisiinsa, vaikuttaen sekä lapsuuteen että myöhempään suhteisiin (Sinkkonen 2012, 42-49).

5.3 Ristiriitaisesti kiintynyt lapsi lastensuojelun asiakkaana

Ristiriitaisesti kiintyneen lapsen kohtaaminen lastensuojelun asiakkaana vaatii erityistä herkkyyttä ja ymmärrystä lapsen taustalla olevista tunne- ja käyttäytymismalleista. Tällainen lapsi on usein kokenut hoivaajan epäjohdonmukaisuutta ja arvaamattomuutta, mikä on tehnyt hänen kiintymyksestään ristiriitaisen. Lapsi saattaa reagoida vuorotellen takertumalla aikuisiin ja vetäytymällä, mikä voi näkyä ailahtelevana käyttäytymisenä ja epäluottamuksena aikuisten kykyyn vastata hänen tarpeisiinsa (Sinkkonen 2018, 175-178). Lapsi voi olla jatkuvasti huolissaan siitä, saako hän tarvitsemaansa huolenpitoa ja turvaa. Tämä voi ilmetä vaativuutena, itkuisuutena tai jopa voimakkaana suuttumuksena, jos hän kokee jäävänsä vaille aikuisen huomiota. Samalla lapsi saattaa pelätä hylätyksi tuleamista, mikä voi johtaa siihen, että hän on epävarma aikuisten läheisyydestä ja pyrkii vuoroin hakemaan sitä ja vuoroin torjumaan sen. Tällaisessa tilanteessa lapsi saattaa olla ylivirittynyt ja jatkuvasti varuillaan, koska hän ei tiedä, miten aikuinen reagoi (Sinkkonen 2018, 180).

Ristiriitaisesti kiintynyt lapsi voi myös kokea suuria haasteita tunteidensa säätelyssä. Hän saattaa kokea voimakkaita tunteenpurkauksia, jotka voivat vaihtua nopeasti takertuvasta käytöksestä etäisyyden hakemiseen tai jopa vihaan (Terveyskirjasto 2024). Tämä voi näkyä arvaamattomana tai kaoottisena käyttäytymisenä, jossa lapsi tuntuu olevan ristiriidassa omien tarpeidensa kanssa. Lapsi voi hän haluta ja vaatia läheisyyttä, mutta samaan aikaan pelätä sitä. Lastensuojelussa työntekijöiden on tärkeää kohdata tällainen lapsi rauhallisesti ja ennakoitavasti. Lapsi tarvitsee erityisesti kokemuksen siitä, että aikuinen on johdonmukainen, turvallinen ja jatkuvasti läsnä. Työntekijän tulee vastata lapsen tarpeisiin tasapainoisesti ja olla kärsivällinen, jotta lapsi voi vähitellen oppia luottamaan siihen, että hän saa tarvitsemaansa tukea ja turvaa ilman pelkoa hylkäämisestä (Sinkkonen 2011, 54-56).

6 Välttelevä kiintymyssuhde

Välttelevä kiintymyssuhde on toinen epävarman kiintymyssuhteen muodoista, joka kehittyy myös lapsen ja ensisijaisen hoivaajan välisessä vuorovaikutuksessa, erityisesti silloin, kun lapsen tarpeisiin ei ole vastattu johdonmukaisesti tai herkästi. Tämä kiintymyssuhdemalli syntyy tyypillisesti tilanteissa, joissa hoivaaja on ollut emotionaalisesti etäinen, laiminlyönyt lapsen tunneperäiset tarpeet tai osoittanut välinpitämättömyyttä lapsen emotionaalista ilmaisua kohtaan. Tämän seurauksena lapsi oppii vähättelemään omia tarpeitaan ja yrittää selvittää mahdollisimman itsenäisesti (Kiintymyssuhdeteoria 2004).

Välttelevässä kiintymyssuhteessa lapsi omaksuu strategian, jossa hän välttää tunteidensa ilmaisua ja läheisyyden hakemista hoivaajalta, koska aiemmat kokemukset ovat osoittaneet, että hoivaaja ei vastaa näihin tarpeisiin. Lapsi saattaa kokea, että hänen tarpeensa eivät ole merkityksellisiä tai, että tunteiden ilmaiseminen johtaa pettymykseen tai torjutuksi tulemiseen. Tällainen dynamiikka voi syntyä esimerkiksi, jos hoivaaja reagoi lapsen tunteisiin välinpitämättömästi, erityisen kriittisesti tai aggressiivisesti. Välttelevästi kiintyneet lapset oppivat hyvin varhaisessa vaiheessa, että läheisyyden ja emotionaalisen tuen hakeminen ei ole turvallista tai tuottoisaa (Sinkkonen 2011, 47-49). Tämä voi johtaa siihen, että lapsi pyrkii itsenäistymään liian varhain ja kehittää itselleen strategian, jossa hän vähättelee omia emotionaalista tarpeitaan ja näyttää ulospäin itsenäiseltä ja välinpitämättömältä. Kuitenkin tämä itsenäisyys on usein näennäistä, ja lapsi saattaa sisäisesti kokea suurta stressiä ja ahdistusta (Rusanen 2011, 65-70).

Aikuisuudessa välttelevä kiintymyssuhde voi näkyä kyvyttömyytenä luottaa muihin tai hakea läheisyyttä ihmissuhteissa. Tällaiset aikuiset saattavat arvostaa liiallista itsenäisyyttä ja tuntea epämukavuutta emotionaalisen läheisyyden kanssa (Sinkkonen 2011, 50). Tämä voi ilmetä erityisesti romanttisissa suhteissa, joissa välttelevästi kiintynyt aikuinen saattaa vetäytyä emotionaalisesti, kun kumppani hakee läheisyyttä tai tukea. Välttelevästi

kiintyneillä aikuisilla voi myös olla vaikeuksia tunnistaa ja ilmaista omia tunteitaan, mikä voi johtaa konflikteihin ihmissuhteissa. Välttelevä kiintymyssuhde voi myös heikentää henkilön kykyä käsitellä stressiä ja haastavia tunteita. Vaikka välttelevästi kiintynyt henkilö saattaa vaikuttaa siltä, että hän selviytyy itsenäisesti, hän saattaa sisäisesti kokea voimakasta emotionaalista kuormitusta, joka voi purkautua esimerkiksi masennuksena tai ahdistuksena. Koska välttelevästi kiintyneet yksilöt pyrkivät usein kieltämään tai tukahduttamaan tunteitaan, he voivat myös altistua psykosomaattisille oireille, kuten unihäiriöille tai fyysiselle jännitykselle (Sinkkonen 2011, 52-60).

6.1 Välttelevästi kiintynyt lapsi

On yleistä, että välttelevästi kiintynyt lapsi oppii tukahduttamaan tai vähättelemään omia tunteitaan ja tarpeitaan, koska ne eivät ole saaneet kaipaamaansa vastakaikua tai hoivaa. Tämä kiintymystyyli kehittyy usein tilanteissa, joissa hoivaaja on emotionaalisesti etäinen, kylmä tai jopa torjuva. Tämän vuoksi välttelevästi kiintynyt lapsi näyttää ulospäin itsenäiseltä ja vakaalta, vaikka sisäisesti hän kokee suurta stressiä ja epävarmuutta (Kiintymyssuhdeteoria 2004).

Välttelevä kiintymys muodostuu, kun lapsen toistuvat yritykset hakea lohtua tai turvaa eivät tuota toivottua lopputulosta. Lapsi saattaa yrittää ilmaista ahdistustaan tai hätäänsä, mutta hänen hoivaajansa ei vastaa näihin tunteisiin, on ehkä etäinen tai torjuva. Tämä johtaa siihen, että lapsi alkaa nähdä tunteidensa ilmaisemisen turhana, ja hän oppii piilottamaan tunteensa ja toimimaan itsenäisesti. Tämän kiintymystyylin taustalla voi olla vanhemmat tai hoivaajat, jotka kokevat lapsen emotionaaliset tarpeet liian vaativina, eivät osaa käsitellä lapsen tunteita tai pitävät tunteiden ilmaisua merkinä heikkoudesta. Tällainen hoivaaja voi olla fyysisesti läsnä, mutta henkisesti etäinen, mikä luo lapselle ristiriidan siitä, voiko hän todella luottaa aikuiseen emotionaalisella tasolla (Terveyskirjasto 2024).

Välttelevästi kiintyneet lapset pyrkivät selviämään itsenäisesti ja välttävät läheisyyttä. He saattavat vaikuttaa rauhallisilta ja itsenäisiltä, mutta tämä on usein ulkoinen reaktio, jonka he ovat oppineet selviytymiskeinona. Lapsi ei näytä etsivän lohtua tai turvaa stressaavissa tilanteissa, vaikka hänellä olisi siihen sisäisesti suuri tarve. Hän saattaa vetäytyä sosiaalisista suhteista tai pitää etäisyyttä läheisiin ihmisiin, erityisesti silloin, kun hän tuntee olonsa ahdistuneeksi tai turvattomaksi (Sinkkonen 2018, 43-45). Näiden lasten käytös voi olla hämmentävää, koska he näyttävät pärjäävän ilman aikuisen tukea, mutta heidän itsenäisyytensä on pinnallista. Kun he kohtaavat haasteita, he saattavat kätkeä omat tunteensa ja tarpeensa niin hyvin, että ympäristö ei aina havaitse heidän sisäistä hätäänsä. Tämän seurauksena heidän emotionaaliset tarpeensa jäävät usein tunnistamatta ja käsittelemättä, mikä voi edelleen vahvistaa välttelevää käyttäytymistä (Sinkkonen 2018, 90-94).

Välttelevästi kiintynyt lapsi saattaa kokea sisäisesti jatkuvaa emotionaalista hätää, mutta hän ei osaa tai uskalla ilmaista sitä. Hän oppii varhain, että tunteiden ilmaiseminen ei tuo helpotusta, joten hän tukahduttaa ne. Tämä voi johtaa siihen, että lapsi ei ole tietoinen omista tunteistaan tai ei tunnista niitä tilanteissa, joissa hän tuntee olonsa ahdistuneeksi tai pelokkaaksi. Lapsi voi myös kehittää kyynisen tai välinpitämättömän asenteen suhteessa muihin ihmisiin, koska hän ei luota siihen, että muut voivat tarjota hänelle tukea tai turvaa. (Sinkkonen 2018, 92-94). Tämä voi vaikeuttaa lapsen kykyä muodostaa läheisiä ihmissuhteita ja vaikeuttaa sosiaalista vuorovaikutusta, koska hän ei ole tottunut käsittelemään tai jakamaan omia tunteitaan. Pitkällä aikavälillä välttelevästi kiintynyt lapsi saattaa kehittää psyykkisiä oireita, kuten ahdistusta tai masennusta, koska hänen tukahdutetut tunteensa eivät löydä luonnollista purkautumistietä. Lisäksi välttelevästi kiintynyt lapsi voi altistua fyysisille stressioireille, kuten päänsäryille, vatsakivuille tai unihäiriöille, jotka liittyvät tukahdutettuihin tunteisiin ja jatkuvaan henkiseen jännitykseen (Terveyskirjasto 2024).

Välttelevästi kiintyneillä lapsilla voi olla vaikeuksia muodostaa ja ylläpitää läheisiä ihmissuhteita. He saattavat vaikuttaa itsenäisiltä ja itseriittoisilta, mutta heiltä puuttuu kyky hakea läheisyyttä ja tukea, mikä tekee heidän sosiaalisista suhteistaan pinnallisia (Rusanen 2011, 32-35). Näiden lasten on vaikea luottaa muihin ihmisiin, koska he eivät ole oppineet siihen, että toiset voivat tarjota turvaa ja emotionaalista tukea. He saattavat vältellä tunteista puhumista ja olla emotionaalisesti etäisiä. Koulussa välttelevästi kiintynyt lapsi saattaa olla hiljainen, vetäytyvä tai keskittyä itsenäisesti suoriutumiseen. Hän voi vaikuttaa ongelmattomalta, koska hän ei aiheuta näkyviä haasteita tai vaadi erityistä huomiota. Tämä voi kuitenkin estää aikuisia huomaamasta lapsen todellisia tarpeita ja sisäistä kamppailua (Rusanen 2011, 72-74).

6.2 Välttelevästi kiintyneen lapsen tunnekehitys

Välttelevästi kiintynyt lapsi oppii jo varhain, että omien tunteiden ilmaiseminen ei tuota toivottua vastakaikua. Tässä vuorovaikutuksen mallissa lapsi omaksuu emotionaalisen vetäytymisen ja tunteiden tukahduttamisen strategioiksi, jotka auttavat häntä selviämään tilanteissa, joissa hän ei voi luottaa aikuisen tukeen. Välttelevästi kiintyneellä lapsella on vaikeuksia tunteidensa säätelyssä (Rusanen 2011, 65-70). Koska tunteita ei ole varhaisessa vuorovaikutuksessa huomioitu, lapsi oppii piilottamaan tai jopa täysin tukahduttamaan tunteensa. Tunteiden ilmaiseminen voi tuntua lapsesta epämukavalta tai jopa turhalta, koska hän on oppinut, ettei niillä ole vaikutusta hoivaajaan. Tämän vuoksi välttelevästi kiintynyt lapsi voi vaikuttaa ulkoisesti rauhalliselta tai välinpitämättömältä, vaikka sisäisesti hän kokisi stressiä tai ahdistusta. Kyvyttömyys ilmaista tunteitaan johtaa siihen, että lapsi ei opi tunnistamaan tai käsittelemään tunteitaan tehokkaasti (Rusanen 67-70). Hän ei myöskään opi, kuinka tunteita voi säädellä vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Tämä tunnesäätelyn kehityksen puute voi näkyä esimerkiksi siinä, että lapsi ei hae apua aikuisilta, vaikka tuntisi

tarvetta tukeen. Lisäksi lapsi saattaa kokea voimakasta hämmennystä ja turvattomuutta tilanteissa, joissa muut ihmiset näyttävät avoimesti tunteitaan, koska hänellä ei ole siihen omakohtaisia esimerkkejä turvallisesta ilmaisusta (Sinkkonen 2011, 42-46).

Koska välttelevästi kiintynyt lapsi ei opi hakemaan läheisyyttä tai lohtua tunteiden kautta, hän voi kokea itsensä hyvin yksinäiseksi. Hän saattaa kääntyä sisäänpäin ja kehittää ajatuksen, että hänen täytyy selviytyä yksin ilman muiden tukea. Tämä yksinäisyys on kuitenkin usein pinnan alla piilevää, sillä ulospäin lapsi voi näyttää siltä, että hän ei kaipaa yhteyttä tai läheisyyttä. (Sinkkonen 2018, 160-163). Välttelevästi kiintynyt lapsi voi kehittää kyvyn sulkea pois tunteita aiheuttavat ärsykkeet tai tilanteet, jolloin hän näyttää emotionaalisesti etäiseltä. Tämä etäisyys voi tehdä hänen sosiaalisista suhteistaan pinnallisia ja vaikeuttaa syvemmän yhteyden muodostamista ikätovereihin tai aikuisiin. Hän ei luota siihen, että tunteiden jakaminen johtaisi positiivisiin seurauksiin, joten hän välttelee läheisyyttä ja tunteiden käsittelyä (Sinkkonen 2011, 46-49).

On yleistä, että välttelevästi kiintyneet lapset kehittävät selviytymisstrategioita, jotka auttavat heitä välttämään tunnekonflikteja. Yksi tällainen strategia on keskittyminen itsenäisyyteen ja omien asioiden tekemiseen ilman muiden apua (Kiintymyssuhdeteoria 2004). Tämä itsenäisyys voi johtua siitä, että lapsi on oppinut, että hänen täytyy pärjätä yksin, koska tukea ei ole tarjolla. Vaikka tämä itsenäisyys voi vaikuttaa kypsältä, se on useimmiten merkki emotionaalisen tuen puutteesta ja vääristymä normaalissa tunnekehityksessä. Lisäksi välttelevästi kiintynyt lapsi saattaa pyrkiä kontrolloimaan ympäristöään niin, että hän välttää tilanteita, joissa tunteet voisivat nousta pintaan. Tämä voi ilmetä esimerkiksi siinä, että lapsi välttelee konflikteja tai tunteita herättäviä tilanteita, koska hän ei osaa käsitellä niihin liittyviä tunteita. Tämä kontrollointitarve voi johtaa siihen, että lapsi alkaa rajoittaa omia kokemuksiaan ja vuorovaikutustilanteitaan, mikä voi vähentää hänen mahdollisuuksiaan oppia uusia tunnesäätelykeinoja (Rusanen 2011, 65-68).

Vaikka välttelevästi kiintynyt lapsi näyttää ulospäin rauhalliselta tai itsenäiseltä, hänen sisäinen kokemuksensa voi olla hyvin erilainen. Hän kokee usein sisäistä stressiä ja ahdistusta, koska hänen tunteensa jäävät käsittelemättä. Tämä sisäinen stressi voi ilmetä fyysisinä oireina, kuten päänsärkynä, vatsakipuina tai unihäiriöinä, sillä tukahdutetut tunteet eivät löydä luonnollista purkautumistietä (Sinkkonen 2018, 155-157). Välttelevästi kiintyneillä lapsilla voi myös olla taipumus kieltää tai vähätellä omia negatiivisia tunteitaan, kuten surua tai pelkoa. (Rusanen 2011, 72). Tämä johtaa siihen, että lapsi ei opi käsittelemään vaikeita tunteita, ja niiden kertyminen voi aiheuttaa pitkäaikaisia psyykkisiä ongelmia, kuten masennusta tai ahdistuneisuutta. Tämä sisäinen kokemus voi olla jatkuvaa, koska lapsi ei ole saanut mallia terveestä tunteiden käsittelystä ja ilmaisusta (Rusanen 2011, 72-73).

Välttelevästi kiintyneen lapsen tunnekehityksen puutteet voivat vaikuttaa pitkälle aikuisuuteen. Ilman asianmukaista tukea ja interventiota nämä lapset voivat kasvaa aikuisiksi, jotka ovat emotionaalisesti etäisiä ja välttelevät läheisyyttä ihmissuhteissaan (Sinkkonen 2018, 123). Heillä saattaa olla vaikeuksia luottaa muihin ihmisiin ja jakaa omia tunteitaan avoimesti, mikä voi vaikuttaa heidän kykyynsä muodostaa kestäviä ja terveitä ihmissuhteita. Lisäksi välttelevästi kiintyneet aikuiset saattavat kokea emotionaalisia ongelmia, kuten kroonista ahdistusta tai masennusta, koska heidän tunnekehityksensä on jäänyt keskeneräiseksi. Heidän kykynsä säädellä tunteitaan voi olla rajoittunut, ja he saattavat jatkaa tunteidensa tukahduttamista tai välttämistä. Tämä voi johtaa siihen, että he kokevat itsensä jatkuvasti yksinäisiksi tai emotionaalisesti eristäytyneiksi, vaikka heidän elämänsä ulkoiset olosuhteet näyttäisivät vakaalta tai menestyksekkäältä (Sinkkonen 2018, 124-27).

Välttelevästi kiintyneen lapsen tunnekehityksen tukemisessa on tärkeää luoda turvallinen ja johdonmukainen ympäristö, jossa lapsi voi oppia tunnistamaan ja ilmaisemaan omia tunteitaan. Aikuisten tulisi olla jatkuvasti läsnä ja tarjota tukea, vaikka lapsi ei sitä suoraan hakisikaan (Oiva-Kess & Kronqvist 2021, 25-28). Tämä vaatii herkkyyttä ja pitkäjänteisyyttä, sillä välttelevästi kiintyneet lapset ovat tottuneet piilottamaan tunteensa ja tarvitsevat aikaa luottamuksen rakentamiseen. Terapia ja varhaiset interventiot voivat auttaa näitä lapsia oppimaan terveempiä tunnesäätelytaitoja ja kehittämään kykyä muodostaa läheisiä ihmissuhteita. Terapeuttiset suhteet voivat olla erityisen hyödyllisiä, koska ne tarjoavat lapselle mahdollisuuden harjoitella tunteiden ilmaisemista ja saada positiivista palautetta siitä, että tunteet voivat johtaa läheisyyteen ja tukeen (Sinkkonen 211, 231-239).

6.3 Välttelevästi kiintynyt lapsi lastensuojelun asiakkaana

Välttelevästi kiintynyt lapsi on usein tottunut siihen, ettei voi luottaa aikuisten tukeen, ja tämän vuoksi hän saattaa vaikuttaa itsenäiseltä ja tunteettomalta, vaikka sisäisesti hän kamppailee suurten tunteiden kanssa (Rusanen 2011, 66-68). Lastensuojelussa välttelevästi kiintynyt lapsi voi käyttäytyä siten, että hän pyrkii pitämään aikuiset emotionaalisesti etäällä. Hän saattaa näyttää kylmältä tai välinpitämättömältä ja vältellä tunteiden näyttämistä, sillä hän on oppinut, että tunteiden ilmaiseminen ei tuo toivottua tukea tai läheisyyttä. Tämä voi tehdä lapsesta hankalan tulkita, ja hänen todelliset tarpeensa saattavat jäädä piiloon (Sinkkonen 2018, 175-177).

Välttelevästi kiintynyt lapsi voi oireilla monin tavoin lastensuojelussa. Hän saattaa vaikuttaa itsenäiseltä ja pärjäävältä, mutta tämä käytös kumpuaa usein siitä, että hän ei ole tottunut hakemaan tukea tai apua. Lapsi voi vältellä aikuisen läheisyyttä ja avun hakemista, mikä voi luoda vaikutelman, että hän ei tarvitse hoivaa, vaikka todellisuudessa hän saattaa kokea suurta turvattomuutta (Sinkkonen 2018, 175-179). Emotionaalinen etäisyys voi näkyä sosiaalisissa suhteissa, joissa välttelevästi kiintynyt lapsi voi olla haluton luomaan syviä ja

läheisiä siteitä muihin. Hän saattaa pitää ihmissuhteet pinnallisina ja vältellä tilanteita, joissa tunteet saattaisivat nousta esiin. Lastensuojelussa tämä voi tehdä lapsen kuntoutumisen haastavaksi, sillä tunne-elämän tukeminen ja turvallisten kiintymyssuhteiden rakentaminen ovat keskeisiä asioita, joita tarvitaan lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi (Sinkkonen 2018, 178-179).

Lastensuojelussa välttelevästi kiintyneen lapsen kanssa työskentelevien ammattilaisten on tärkeää ymmärtää lapsen kiintymystaustan vaikutus hänen käyttäytymiseensä. Lapsen etäisyys ja itsenäisyys voivat herättää harhaanjohtavia mielikuvia siitä, että hän ei tarvitse hoivaa tai tukea. Ammattilaisten tulee pysyä johdonmukaisina, kärsivällisinä ja luoda turvallinen ympäristö, jossa lapsi voi alkaa rakentaa luottamusta hitaasti. Välttelevästi kiintynyt lapsi tarvitsee erityistä tukea tunteidensa käsittelemisessä ja ilmaisemisessa. Tämä tarkoittaa, että ammattilaisten täytyy olla herkkänä lapsen tunteiden havaitsemiselle, vaikka hän ei niitä avoimesti ilmaisikaan. Turvallinen, ennakoitava ja pitkäjänteinen vuorovaikutus on avainasemassa, jotta lapsi voi alkaa oppia, että aikuiset ovat luotettavia ja kykeneviä tarjoamaan tunteellista tukea (Sinkkonen 2018, 175-179).

Välttelevästi kiintyneen lapsen kuntoutus lastensuojelussa on pitkä prosessi, joka vaatii aikaa ja jatkuvaa työtä. Tärkeää on, että lapselle annetaan mahdollisuus kokea turvallista vuorovaikutusta, jossa tunteet ovat sallittuja ja niitä käsitellään ymmärtävästi. Hoitosuhteiden täytyy olla luotettavia ja ennustettavia, jotta lapsi voi vähitellen alkaa luottamaan siihen, että aikuiset eivät hylkää häntä tai jätä hänen tarpeitaan huomioimatta. (Sinkkonen 2018, 175-179). Turvallisen kiintymyksen rakentaminen voi olla vaikeaa, mutta onnistuneesti toteutettuna se voi auttaa lasta avaamaan tunteensa ja rakentamaan terveempiä ihmissuhteita (Sinkkonen 2018, 43-45). Terapeuttinen työskentely, jossa lapsen tunne-elämää käsitellään ja tunteiden säätelytaitoja vahvistetaan, on tärkeä osa välttelevästi kiintyneen lapsen kuntoutusprosessia. Välttelevästi kiintynyt lapsi lastensuojelun asiakkaana tarvitsee paljon ymmärrystä, kärsivällisyyttä ja tukea. Hänen tunteidensa käsittely ja turvallisten kiintymyssuhteiden rakentaminen ovat keskeisiä tavoitteita, jotta lapsi voi kehittyä emotionaalisesti ja sosiaalisesti kohti tasapainoisempaa tulevaisuutta (Sinkkonen 2018, 175-179).

7 Jäsentymätön kiintymyssuhde

Jäsentymätön kiintymyssuhde on edellä mainittujen lisäksi yksi kolmesta lapsen ja hoitajan välisen turvattoman kiintymyssuhteen tyypistä. Jäsentymätön kiintymyssuhde on kiintymyssuhteista harvinaisin. Se syntyy usein tilanteessa, jossa lapsi kokee hoitajan käyttäytymisen arvaamattomaksi, pelottavaksi tai jopa vaaralliseksi. Tällaisessa suhteessa lapsi ei voi kehittää johdonmukaista tapaa selviytyä tilanteesta, koska hoitajan reaktiot ovat

epäluotettavia ja usein jopa uhkaavia. Lapsi, joka elää jäsentymättömässä kiintymyssuhteessa, on ristiriitaisessa tilanteessa: hoitaja voi olla samaan aikaan sekä turvan lähde että pelon aiheuttaja. Tämä aiheuttaa lapselle suurta hämmennystä, koska hän ei pysty ennakoimaan, milloin hoitaja vastaa hänen tarpeisiinsa tai milloin hän saattaa aiheuttaa lisää ahdistusta. Tämän seurauksena lapsi ei kehitä selkeää kiintymysstrategiaa, mikä näkyy sekavana tai epäjohdonmukaisena käyttäytymisenä (Terveyskirjasto 2024).

Jäsentymättömälle kiintymyssuhteelle on tyypillistä, että lapsi voi näyttää yhtä aikaa merkkejä sekä välttelevästä että ristiriitaisesta kiintymyssuhteesta. Lapsi voi esimerkiksi lähestyä hoitajaa ja sitten äkkiä vetäytyä tai olla lamaantuneessa tilassa. Tällainen käyttäytyminen heijastaa lapsen sisäistä ristiriitaa ja sitä, että hän ei tiedä, voiko hoitaja tarjota lohtua vai pahentaako hän tilannetta. Tämä kiintymyssuhde kehittyy usein ympäristössä, jossa hoitaja itse saattaa kärsiä traumaattisista kokemuksista tai mielenterveysongelmista. Jäsentymätön kiintymyssuhde myös usein syntyy, jos hoitaja käyttää lasta kohtaan fyysistä tai henkistä väkivaltaa (Rusanen 2011, 68-69).

Koska lapsi joutuu kohtaamaan hoitajan epäjohdonmukaisen tai pelottavan käyttäytymisen, hän ei pysty rakentamaan luottamusta suhteeseen samalla tavalla kuin turvallisen kiintymyssuhteen kehittyessä. Tämän kiintymyssuhteen pitkäaikaiset vaikutukset voivat olla huomattavia. Koska lapsi ei opi selviytymään stressistä tai luottamaan toisiin ihmisiin, hän voi kasvaa aikuiseksi, jolla on vaikeuksia ihmissuhteissa, emotionaalisisessa säätelyssä ja identiteetin muodostamisessa. Aikuisuudessa tämä voi ilmetä syvänä epäluottamuksena toisia kohtaan, jatkuvana hylätyksi tulemisen pelkona tai kaoottisina ja epävakaina suhteina. Kiintymyssuhdeteorian mukaan turvallinen kiintymyssuhde mahdollistaa lapsen terveellisen emotionaalisen ja sosiaalisen kehityksen, kun taas jäsentymätön kiintymyssuhde vaarantaa tämän prosessin, koska lapsella ei ole selkeää pohjaa, jonka varaan hän voisi rakentaa luottamusta, ja emotionaalista joustavuutta (Rusanen 2011, 68-69).

7.1 Jäsentymättömästi kiintynyt lapsi

Jäsentymättömästi kiintynyt lapsi on usein kokenut varhaisen vuorovaikutuksen hoitajan kanssa niin, että hänen turvallisuudentunteensa on järkkynyt. Tämä kiintymyssuhteen malli on seurausta siitä, että lapsen hoitaja on ollut arvaamaton tai pelottava, eikä ole johdonmukaisesti vastannut lapsen emotionaalisiin tarpeisiin. Lapsi saattaa kokea samanaikaisesti hoitajansa turvan lähteeksi, että uhan aiheuttajaksi, mikä johtaa siihen, ettei lapsi pysty kehittämään selkeää ja johdonmukaista tapaa hakea turvaa tai rauhoittua stressaavissa tilanteissa (Rusanen 2011, 68-69).

Jäsentymättömästi kiintyneen lapsen käytöstä leimaa ristiriitaisuus ja kaoottisuus. Tämä näkyy usein siten, että lapsi voi samassa tilanteessa tai peräkkäisissä hetkissä osoittaa täysin päinvastaisia reaktioita. Hän saattaa esimerkiksi lähestyä hoitajaansa lohdun tarpeessa,

mutta samalla ilmaista selviä pelon tai ahdistuksen merkkejä - tai vetäytyä pois, vaikka oikeasti kaipaisi turvaa. Tämä epäjohdonmukaisuus käyttäytymisessä on merkki siitä, että lapsi ei osaa ennakoida hoitajan reaktioita tai tuntee oloaan turvallisiksi hänen läheisyydessään. (Rusanen 2011, 68-69).

Näin kaoottinen ja epäjohdonmukainen hoivasuhde vaikuttaa lapsen tapaan käsitellä tunteita ja stressiä. Kun lapsi ei voi luottaa, että hoitaja tarjoaa johdonmukaista apua stressitilanteessa, lapsen kyky rauhoittaa itseään heikkenee (Kiintymyskasvatus 2024). Tämä voi johtaa myöhemmin elämässä siihen, että lapsi kamppailee itsesäätelyn kanssa, kokee vaikeuksia ymmärtää ja ilmaista omia tunteitaan, sekä ylläpitää läheisiä ja terveitä ihmissuhteita. Jäsentymättömästi kiintyneiden lasten leikki ja sosiaaliset suhteet voivat myös heijastaa tätä sisäistä epävarmuutta. He saattavat osoittaa sekavaa käytöstä leikkitalanteissa, eivätkä heidän sosiaaliset suhteensa toisiin lapsiin ole välttämättä johdonmukaisia. He voivat vaihdella äärimmäisestä vetäytymisestä yhtäkkiä riippuvuuteen ja takertumiseen. Tämä ristiriitaisuus ja vaikeus hallita omia tunteitaan voi vaikeuttaa lapsen sopeutumista koulu- ja sosiaalisiin ympäristöihin. Pitkällä aikavälillä, jos jäsentymätön kiintymyssuhde jää korjaamatta, se voi vaikuttaa merkittävästi lapsen kehitykseen (Rusanen 2011, 68-71).

Aikuisuuteen siirryttäessä jäsentymättömästi kiintyneet voivat kokea vaikeuksia tunnesäätelystä, tuntee syvää epäluottamusta läheisissä suhteissa, tai kehittää epäjohdonmukaisia tapoja käsitellä stressiä ja kriisejä. Aikuisiässä he voivat olla taipuvaisia traumaperäisiin oireisiin, kuten dissosiaatioon tai toistuviin pelkoihin hylkäämisestä ja läheisyyden menettämisestä. Jäsentymättömästi kiintyneet lapset tarvitsevat usein erityistä tukea. Turvallinen ja johdonmukainen vuorovaikutus aikuisten kanssa voi ajan myötä auttaa näitä lapsia kehittämään terveellisempiä tapoja hallita tunteitaan ja rakentaa luottamusta ihmissuhteisiin (Rusanen 2011, 68-74).

7.2 Jäsentymättömästi kiintyneen lapsen tunnekehitys

Jäsentymättömästi kiintyneen lapsen tunnekehitys on usein vaikeutunut ja monin tavoin epävakaa. Tämä johtuu siitä, että hänen varhaiset kokemuksensa kiintymyssuhteesta ovat olleet ristiriitaisia ja turvattomia. Kun lapsi ei ole voinut ennakoida, milloin hänen hoitajansa tarjoaa turvaa ja milloin tämä saattaa olla uhkaava tai etäinen, hänen emotionaaliset reaktionsa ja tunteidensa säätely kehittyvät epäjohdonmukaisiksi. Jäsentymättömästi kiintyneellä lapsella on usein vaikeuksia tunnistaa ja ymmärtää omia tunteitaan. Koska hänen kokemuksensa hoitajansa kanssa ovat olleet sekavia ja pelottavia, hän ei ole saanut selkeitä malleja siitä, miten tunteisiin pitäisi vastata tai miten niitä voisi käsitellä. Tämä voi johtaa siihen, että lapsi tuntee itsensä jatkuvasti hämmentyneeksi omien tunteidensa suhteen, eikä osaa ilmaista niitä rakentavalla tavalla. Tämä tunne-elämän sekavuus ilmenee usein kahdella tavalla: joko lapsi voi kokea tunteidensa olevan liian voimakkaita ja ylivoimaisia, jolloin hän

saattaa reagoida äärimmäisellä ahdistuksella tai pelolla, tai hän saattaa sulkeutua ja turtua tunteilleen, koska hän ei ole oppinut, miten niitä voisi käsitellä. Molemmissa tapauksissa lapsen kyky säädellä tunteitaan on heikentynyt. Lapsen tunnekehityksen ongelmat voivat näkyä myös siinä, miten hän reagoi stressiin ja kriisitilanteisiin. Kun turvallisesti kiintynyt lapsi osaa tukeutua hoitajaansa rauhoittuakseen, jäsentymättömästi kiintynyt lapsi ei tiedä, mihin turvautua. Hän voi käyttäytyä sekavasti tai ristiriitaisesti, esimerkiksi hakeutua hoitajan luo turvaa varten, mutta samalla pelätä tätä ja yrittää vetäytyä. Tämän seurauksena lapsen stressireaktiot voivat olla voimakkaampia ja kestää pidempään kuin lapsella, jolla on turvallinen kiintymyssuhde. Lisäksi jäsentymättömästi kiintynyt lapsi saattaa kokea pelkoa tai ahdistusta ilman selvää syytä. Koska hänen peruluottamuksensa maailmaan ja hoitajaansa kohtaan on järkkynyt, hän voi tuntea olonsa jatkuvasti uhatuksi tai turvattomaksi. Tämä voi ilmetä esimerkiksi voimakkaana pelkona uusia tilanteita kohtaan, vaikeutena sopeutua muutoksiin tai suurena herkkyytenä ympäristön ärsykeille (Rusanen 2011, 68-74).

Lapsen vaikeudet tunteiden säätelyssä voivat vaikuttaa myös siihen, miten hän suhtautuu muihin ihmisiin. Koska hänellä on syvään juurtunut epäluottamus hoitajaansa kohtaan, hän saattaa kokea vaikeuksia luoda läheisiä suhteita muihin ihmisiin, myös ikätovereihinsa. Lapsi voi olla hyvin takertuva ja hakea jatkuvasti vahvistusta toisilta, mutta samalla pelätä hylkäämistä ja toimia epävakaisesti sosiaalisissa tilanteissa. Tämä voi johtaa siihen, että hänen suhteensa muihin ihmisiin ovat kaoottisia ja epäjohdonmukaisia, ja hän voi kokea yksinäisyyttä, vaikka olisi muiden seurassa. Jäsentymättömästi kiintyneen lapsen tunnekehityksessä korostuvat myös dissosiativiset piirteet. Joissakin tapauksissa lapsi voi yrittää suojautua ylivoimaisilta tunteilta kehittämällä taipumuksen dissosioida, eli "irrottautua" omasta kokemuksestaan henkisesti. Tämä on selviytymiskeino, jolla lapsi pyrkii välttämään liian voimakkaita tai ristiriitaisia tunteita. Dissosiaatio voi ilmetä esimerkiksi niin, että lapsi vaikuttaa siltä kuin hän ei olisi täysin läsnä, hän vetäytyy omiin ajatuksiinsa tai ei reagoi tunteisiin ja tilanteisiin tavallisella tavalla (Terveyskirjasto 2021).

Jäsentymättömästi kiintyneen lapsen tunnekehityksen haasteet voivat jatkua läpi elämän, ellei hän saa tukea ja mahdollisuutta turvallisempien kiintymyssuhteiden kehittämiseen. Lapselle tärkeintä olisi saada kokea johdonmukaista, rauhallista ja turvallista vuorovaikutusta aikuisen kanssa, joka pystyy vastaamaan hänen emotionaalisiin tarpeisiinsa ennustettavalla ja luotettavalla tavalla. Näin lapsi voi vähitellen oppia säätelämään tunteitaan paremmin ja kehittää terveempiä tapoja muodostaa yhteys toisiin ihmisiin (Rusanen 2011, 68-75).

7.3 Jäsentymättömästi kiintynyt lapsi lastensuojelun asiakkaana

Jäsentymättömästi kiintynyt lapsi, joka on lastensuojelun asiakas, on usein hyvin haavoittuvassa asemassa. Jäsentymättömästi kiintynyt lapsi on erityisen herkkä erilaisille lastensuojelutoimille, koska hänen varhainen kiintymyssuhteensa on ollut rikkonainen,

arvaamaton tai jopa traumaattinen. Kun lapsella on jäsentymätön kiintymyssuhde, hänen kokemuksensa perheestään ja hoitajistaan ovat usein sekavia ja turvattomia. Lapsi saattaa esimerkiksi olla altistunut väkivallalle, laiminlyönnille, tai hoitajan mielenterveysongelmille, mikä on johtanut siihen, ettei hän ole pystynyt kehittämään turvallista kiintymyssuhdetta. Lastensuojelussa tällainen lapsi voi kohdata monia haasteita, koska hänen perusluottamuksensa aikuisiin on jo valmiiksi heikentynyt. Tämä vaikuttaa siihen, miten hän reagoi uusiin olosuhteisiin, hoitajiin ja lastensuojelun työntekijöihin (Terveyskirjasto 2024).

Jäsentymättömästi kiintynyt lapsi voi lastensuojelussa käyttäytyä arvaamattomasti tai ristiriitaisesti. Esimerkiksi lapsi saattaa reagoida uusiin sijaisvanhempiin tai lastensuojeluyksikön henkilökuntaan samoin kuin aiempaan kiintymyskokemukseensa: hän saattaa hakeutua läheisyyteen, mutta samalla olla pelokas ja vetäytyvä. Lapsi voi osoittaa sekavia tunteita ja reaktioita, eikä hänen käytöksensä välttämättä noudata johdonmukaista kaavaa. Hän saattaa olla toisinaan takertuva ja kaivata jatkuvaa huomiota, ja toisinaan hän voi käyttäytyä torjuvasti tai aggressiivisesti (Rusanen 2011, 68-71).

Turvattomuuden tunteen lisäksi jäsentymättömästi kiintyneellä lapsella voi olla merkittäviä vaikeuksia tunteiden säätelyssä. Tämä voi näkyä voimakkaina stressireaktioina, aggressiivisuutena, levottomuutena ja impulsiivisena käytöksenä. Kun lapsi joutuu sopeutumaan uusiin ympäristöihin, nämä piirteet voivat korostua. Hänellä voi olla vaikeuksia luoda luottamuksellista suhdetta uusiin hoitajiin tai lastensuojelun työntekijöihin, koska hänen aikaisemmat kokemuksensa aikuisten kanssa ovat olleet epäjohdonmukaisia tai jopa traumatisoivia. Lisäksi jäsentymättömästi kiintynyt lapsi saattaa kokea ahdistusta tai pelkoa lastensuojelun toimenpiteiden yhteydessä. Hänen voi olla vaikea luottaa siihen, että häntä autetaan tai, että aikuiset pitävät hänestä huolta, koska hänen varhaiset kokemuksensa ovat opettaneet hänelle, ettei aikuisiin voi luottaa (Sinkkonen 2015, 175-180). Lapsi saattaa pelätä hylkäämistä, kokea olevansa jatkuvassa vaarassa tai olla varuillaan ympärillään olevia ihmisiä kohtaan. Tämä tekee sopeutumisesta uusiin tilanteisiin erityisen haastavaa. Lastensuojelun ammattilaisille on tärkeää ymmärtää, että jäsentymättömästi kiintynyt lapsi tarvitsee erityistä huomiota, tukea ja johdonmukaista hoivaa (Sinkkonen 2015, 175-176).

Ensisijainen tavoite on luoda ympäristö, joka on ennakoitava ja turvallinen, jotta lapsi voi alkaa rakentaa uudelleen luottamusta aikuisiin. Johdonmukaisuus ja rauhallisuus ovat avainasemassa: lapsi tarvitsee jatkuvia kokemuksia siitä, että hänen tarpeisiinsa vastataan nopeasti ja empaattisesti, jotta hän voi alkaa tuntea olonsa turvalliseksi. Pitkäaikainen työ jäsentymättömästi kiintyneen lapsen kanssa voi auttaa vähitellen lievittämään näitä kiintymysongelmia (Sinkkonen 2015, 175).

Koska jäsentymättömästi kiintyneellä lapsella on usein syvälle juurtuneita haasteita suhteessa muihin ihmisiin, on tärkeää, että häntä tukevat henkilöt ovat tietoisia kiintymyssuhteen

merkityksestä. Ymmärtämällä lapsen taustaa ja tunteiden säätelyn vaikeuksia ammattilaiset voivat auttaa häntä kehittämään terveempiä emotionaalisia ja sosiaalisia taitoja. Lopulta, jos lapsi saa kokea jatkuvaa turvaa ja tukea, hänellä on mahdollisuus parantaa tunne-elämäänsä ja kiintymyssuhteitaan myös aikuisuudessa (Sinkkonen 2015, 175-177).

8 Turvallinen kiintymyssuhde

Turvallinen kiintymyssuhde perustuu luottamukseen, johdonmukaiseen huolenpitoon ja vastavuoroiseen vuorovaikutukseen. Se on optimaalinen malli varhaisen vuorovaikutuksen kehityksessä, jossa lapsi oppii luottamaan siihen, että hänen tarpeensa huomioidaan ja että hän voi saada tukea ja lohtua hoivaajaltaan. Turvallinen kiintymyssuhde luo perustan lapsen terveille psykologiselle kehitykselle, tunne-elämälle ja sosiaalisille suhteille sekä lapsen yleiselle hyvinvoinnille (Kiintymyssuhdeteoria 2004).

Turvallinen kiintymyssuhde kehittyy lapsen ja hänen ensisijaisen hoivaajansa välisessä toistuvassa, johdonmukaisessa ja sensitiivisessä vuorovaikutuksessa. Kun lapsi ilmaisee tarpeitaan - esimerkiksi itkee, osoittaa nälkää, väsymystä tai pelkoa - ja hoivaaja vastaa näihin tarpeisiin johdonmukaisesti ja ymmärtäväisesti, lapsi alkaa kokea ympäristönsä turvalliseksi. Tämä vastavuoroinen, herkkä reagointi lapsen tunteisiin ja tarpeisiin luo perustan luottamukselle, joka on turvallisen kiintymyssuhteen ydin (Kiintymyssuhdeteoria 2004). Hoivaaja, joka on emotionaalisesti läsnä ja tavoitettavissa, tarjoaa lapselle turvaa ja vakautta, mikä auttaa lasta säätämään omia tunteitaan. Tämä emotionaalinen säätely on tärkeä osa turvallisen kiintymyssuhteen kehitystä. Kun lapsi kokee olonsa turvatuksi ja hyväksytyksi, hän oppii käsittelemään omia tunteitaan ja löytämään keinoja selviytyä stressaavista tilanteista. Ajan myötä lapsi alkaa sisäistää hoivaajalta saamansa tuen ja kehittää itseluottamusta ja kykyä selviytyä itsenäisesti (Terveyskirjasto 2024).

8.1 Turvallisesti kiintynyt lapsi

Turvallinen kiintymyssuhde vaikuttaa merkittävästi lapsen emotionaaliseen, kognitiiviseen ja sosiaaliseen kehitykseen. Se antaa lapselle vahvan perustan, jonka varaan hän voi rakentaa terveitä ihmissuhteita ja oppia navigoimaan tunteiden, ajatusten ja sosiaalisten tilanteiden monimutkaisessa maailmassa. Turvallisesti kiintynyt lapsi oppii, että hänen tunteensa ovat arvokkaita ja oikeutettuja (Oiva-Kess & Kronqvist 2021, 25-29). Hän saa kokemuksen siitä, että tunteiden ilmaiseminen johtaa lohtuun ja apuun, minkä ansiosta hän kehittää kyvyn tunnistaa ja säädellä tunteitaan. Tämä varhainen tunteiden säätelykyky on tärkeä, koska se auttaa lasta selviytymään erilaisista stressaavista ja tunteita herättävistä tilanteista myöhemmin elämässä. Lapsi, joka kokee turvallista kiintymyssuhdetta, kehittää itseluottamusta, koska hän oppii, että maailma on ennustettava ja että hän voi luottaa siihen,

että hoivaaja on läsnä tarvittaessa. Tämä turvallisuuden tunne rohkaisee lasta tutkimaan ympäristöönsä ja oppimaan uusia asioita, koska hän tietää, että voi palata turvallisen hoivaajansa luokse aina takaisin (Rusanen 2011, 63-65).

Turvallisesti kiintyneet lapset oppivat varhaisessa vaiheessa, miten vuorovaikutus muiden ihmisten kanssa toimii. Koska he ovat kokeneet, että tunteiden ilmaiseminen johtaa vastavuoroisuuteen ja tukeen, he ovat avoimempia ja kykenevämpiä luomaan positiivisia sosiaalisia suhteita. He oppivat, että suhteet perustuvat luottamukseen ja vastavuoroiseen huolenpitoon, mikä tukee heidän kykyään muodostaa läheisiä ihmissuhteita myöhemmin elämässä (Rusanen 2011, 63-65). Turvallisesti kiintynyt lapsi kokee vähemmän stressiä, mikä vapauttaa energiaa kognitiiviseen kasvuun ja oppimiseen. Koska hänellä on vahva tunnesäätelykyky ja turvallinen tunne ympäristöstä, hän voi keskittyä tutkimaan maailmaa ja oppimaan uusia taitoja. Tämä luo pohjan terveelle oppimiselle ja ongelmanratkaisukyvyille (Sinkkonen 2011, 42-45).

Turvallisesti kiintyneillä lapsilla on yleensä parempi stressinsietokyky kuin lapsilla, joiden kiintymyssuhteet ovat epävarmempia tai turvattomia. Tämä johtuu siitä, että turvallisesti kiintyneet lapset ovat oppineet, että he voivat luottaa hoivaajiinsa vaikeina aikoina ja että he saavat tukea ja lohtua, kun he kohtaavat haasteita (Sinkkonen 2011, 42-45). Tämä luottamus aikuisen tukeen ja apuun vahvistaa lapsen kykyä kohdata stressiä, koska hän tietää, että vaikeat tunteet ja tilanteet ovat hallittavissa (Rusanen 2011, 63-65). Turvallisesti kiintyneet lapset eivät välttämättä välttä vaikeita tilanteita tai tunteita, vaan he kohtaavat ne avoimesti, koska he tietävät, että he voivat luottaa siihen, että heidän tunteensa ja tarpeensa huomioidaan. Tämä kyky käsitellä stressiä ja vaikeuksia auttaa lapsia selviytymään paremmin myös myöhemmissä elämänvaiheissa, jolloin he kohtaavat uusia haasteita esimerkiksi koulussa, ystävyssuhteissa ja myöhemmin työelämässä (Kiintymyssuhdeteoria 2004).

Turvallinen kiintymyssuhde kantaa hedelmää myös aikuisuudessa. Turvallisesti kiintyneistä lapsista kasvaa aikuisia, jotka ovat emotionaalisesti tasapainoisia, kykeneviä luottamaan toisiin ihmisiin ja luomaan kestäviä ihmissuhteita. Heillä on myös paremmat valmiudet käsitellä stressiä ja elämän haasteita, koska he ovat oppineet varhaisessa vaiheessa, että vaikeat tilanteet ja tunteet voidaan käsitellä ja niistä voi selvitä. Aikuisuudessa turvallinen kiintymyssuhde näkyy kyvyssä ylläpitää läheisiä, luottamukseen perustuvia suhteita. Turvallisesti kiintyneet aikuiset ovat usein avoimia tunteidensa ilmaisemisessa, heillä on vahva empatiakyky, ja he pystyvät tukemaan toisia ihmisiä vastavuoroisesti (Terveyskirjasto 2024).

8.2 Turvallisen kiintymyssuhteen muodostuminen turvattoman päälle

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttamassa tutkimuksessa tarkasteltiin huostaan otettujen lasten ja nuorten hyvinvointia sekä heidän kokemuksiaan sijaishuollosta.

Tutkijoiden mukaan turvallisuus on keskeisin edellytys onnistuneelle laitostyölle, tutkimuksessa lapset myös itse pitävät turvallisuutta merkittävänä osana hyvinvointiaan. Tämän vuoksi kaikki hoitavat ja kuntouttavat toimenpiteet perustuvat turvallisuuden tunteen varmistamiseen ja vahvistamiseen lapsen elämässä ja ihmissuhteissa. Turvallisuuden merkitys korostuu erityisesti siksi, että kouluterveyskyselyt osoittavat sijaishuoltoon sijoitettujen lasten ja nuorten kohtaavan muita useammin ongelmia, kuten koulukiusaamista. Lisäksi monet huostaanotot johtuvat kodin turvattomuudesta, esimerkiksi fyysisestä tai psyykkisestä kaltoinkohtelusta. (Laakso 2019, 34- 35.) Useat sijoitetut lapset ovat jääneet ilman turvallista ja tyydyttävää vuorovaikutusta varhaisessa elämässään. Vaikka huostaanoton tavoitteena on taata turvallinen kasvuympäristö ja edistää lapsen kehitystä, monet lapset kokevat sijaishuoltopaikassaan edelleen turvattomuutta. THL:n "Kysy ja kuuntele" -hankkeessa (2019-2021) selvitettiin yli tuhannen sijaishuollossa olevan lapsen ja nuoren hyvinvointia ja kokemuksia. Tulosten mukaan suurin osa lapsista ja nuorista voi hyvin ja suhtautuu sijaishuoltopaikkaansa myönteisesti. Kuitenkin turvallisuuteen liittyen herätti huolta se, että yli viidennes nuorista koki olonsa turvallisiksi vain ajoittain ja 3 % ei koskaan (Korhonen 2023, 10).

Turvallisen kiintymyssuhteen muodostuminen turvattoman kiintymyssuhteen päälle voi olla haastavaa, mutta mahdollista. On tärkeää ymmärtää, että lapsi on voinut kokea epävarmuutta ja pelkoa aikaisemmissa suhteissaan, mikä voi vaikuttaa hänen kykynsä luottaa uusiin ihmisiin (Sinkkonen 2018, 109-112). Turvallisen kiintymyssuhteen rakentamisessa on keskeistä luoda luottamusta. Tämä onnistuu tarjoamalla johdonmukaisuutta ja ennakoitavuutta, rajoja ja lämpöä. Lapselle on tärkeää, että hän voi luottaa aikuiseen ja siihen, että tämä on läsnä hänen tarpeidensa aikana. Aikuisten tulee myös olla herkkiä lapsen tunteille ja reaktioille. Empatian ja ymmärryksen osoittaminen auttaa lasta tuntemaan, että hänen tunteensa ovat tärkeitä. On hyödyllistä käyttää aikaa lapsen kanssa ja osallistua yhteisiin aktiviteetteihin, mikä voi vahvistaa sidettä (Terveyskirjasto 2024). Lisäksi on tärkeää edistää lapsen itseluottamusta. Kun lapsi kokee onnistumisia ja saa positiivista palautetta, hän alkaa uskoa kykyihinsä ja muodostaa terveempää suhdetta itseensä. Näin turvallinen kiintymyssuhde voi alkaa muodostua vähitellen ristiriitaisen kiintymyssuhteen päälle, tarjoten lapselle mahdollisuuden kasvaa ja kehittyä turvallisessa ympäristössä (Rusanen 2011, 63-73).

Pitkäaikaissijoituksessa on tavallista, että jokaiselle lapselle tai nuorelle nimetään omahoitaja, joka tukee heitä monin tavoin. Tämä työntekijä vastaa lapsen päivittäisten asioiden järjestämisestä, toimii yhteyshenkilönä perheen ja laitoksen välillä sekä huolehtii käytännön tehtävistä, kuten terapiakäynneistä ja kouluyhteyksistä. Omahoitaja tuntee parhaiten lapsen aikaisemmat kokemukset, merkittävät elämänvaiheet sekä mahdolliset psykologiset tutkimukset (Sinkkonen 2018, 177). Sinkkonen (2018, 178-179) korostaa, että omahoitajan rooliin kuuluu myös nuoren mentaalisten taitojen tukeminen pitkäaikaisessa

sijoituksessa. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa mielen aktiivista toimintaa itsessä ja toisissa ihmisissä, eli lapsen tai nuoren kanssa muun muassa läsnä olevaa kuuntelemista ja aktiivista kysymysten esittämistä. On erityisen tärkeää, että lapsi kokee suhteensa omahoitajaan tasa-arvoiseksi, vastavuoroiseksi ja turvalliseksi.

Terapeuttisessa omahoitajasuhteessa lapsella on mahdollisuus käsitellä sietämättömiäkin kokemuksia turvallisuudessa kanssakäymisessä. Omahoitajan tehtävänä on luoda korjaava ihmissuhde lapsen kanssa, mikä sisältää monia erilaisia hoidollisia funktioita. Näitä ovat: positiivisen minäkuvan ja itsetunnon vahvistaminen, tunteiden tunnistamisen ja itsesäätelyn taitojen kehittäminen. Lisäksi omahoitaja tukee lapsen **varhaiskehityksen kiintymyssuhteita** sekä psyykkisiä samaistumis- ja eriytymisprosesseja. Tavoitteena on myös tasata fyysisiin ja psyykkisiin traumoihin liittyviä yli- ja alivireystiloja, vahvistaa sisäistä turvallisuuden tunnetta, jakaa vaikeita tunnekokemuksia sekä luoda parantava minäkertomus (Pasanen ym. 2017, 65-66). Terapeuttisen omahoitajasuhteen kautta lapselle muodostuu hyvät mahdollisuudet luoda turvallinen kiintymyssuhde turvattoman kiintymyksen päälle.

9 Kehittämistyö

Kehittämismenetelmäkseni muodostui toiminnallinen kehittämistyö. Tässä menetelmässä keskeistä on toiminnallisuus, joka keskittyy käytännön ongelmien ratkaisemiseen, uusien ideoiden käyttöönottamiseen sekä tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen ja toteuttamiseen. Toiminnallisessa opinnäytetyössä suunnittelu, toteutus ja arviointi vuorottelevat. (Kananen 2014, 14). Kehitysprosessi alkaa kuitenkin jo ideointivaiheesta, jota seuraavat kehitysvaiheet - jotka johtavat ratkaisuihin, toteutukseen ja lopulta arviointiin. Tutkimuksellisessa kehittämistyössä korostuvat käytännölliset tavoitteet, joita tuetaan teoreettisella tiedolla. Kehittämistyön tulosten arvo ja hyöty liittyvät läheisesti niiden soveltamiseen käytäntöön sekä kehitettyjen ideoiden toteuttamiseen (Tilastokeskus 2022). Toiminnallisen osuuden opinnäytetyössä luo tuottamani perehdytysopas. Oppaan tarkoituksena oli lisätä työntekijöiden tietoa ja ymmärrystä sekä edistää kiintymyskeskeistä vuorovaikutusta. Tämä auttaa paremmin tunnistamaan lastensuojelun intensiivihoidon yksikössä olevien lasten tunnekehityksen tarpeet ja vastaamaan niihin, mikä puolestaan tukee heidän kokonaisvaltaista hyvinvointiaan.

9.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli laatia perehdytysopas kiintymyssuhteista lastensuojelun intensiivihoidon. Opinnäytetyöni tavoitteena oli vahvistaa intensiivihoidossa työskentelevien ammattilaisten tietoisuutta kiintymysdeoriasta. Perehdytysopas tulee olemaan apuna ammattilaisille lapsen päivittäisessä kohtaamisessa sekä kokonaisvaltaisen tunnekehityksen

ymmärtämisessä. Tutkimuksellisenä osana opinnäytetyötäni toimii tietoperusta: kiintymyssuhdeteoriasta kertova ammattikirjallisuus sekä erinäisiä sähköisiä teoreettisia lähteitä. Lähteet on tarkoin valittu sekä tutkittu luotettavuuden kannalta. Tietoperustaa ohjaa John Bowlbyn tekemä tutkimus kiintymyssuhdeteoriasta.

9.2 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyöprosessini alkoi osallistumalla opinnäytetyöinfoon syksyllä 2023. Aihetta tai toimeksiantajaa ei ollut vielä tällöin tiedossa, mutta infon jälkeen alkoi aktiivinen pohdinta sopivan ja itseä kiinnostavan aiheen löytämiseksi. Prosessi konkretisoitui toukokuussa 2024. Aihe sai alkunsa työskennellessäni lastensuojelun intensiivihoidon erikoistuneessa yksikössä. Erilaiset kiintymyssuhteet tulevat näkyville oireiluna päivittäisissä kohtaamisissa lasten kanssa. Juteltuani asiasta työryhmässä ilmeni, että kiintymyssuhteiden tunnistaminen voi olla ajoittain haastavaa. Tästä syntyi idea luoda tiivis ja kompakti perehdytysopas kiintymyssuhteista. Kysyin yksikön esihenkilöltä mahdollisuutta tehdä opinnäytetyöni toiminnallisena opinnäytetyönä intensiivihoidon yksikköön. Esihenkilö puolsi tätä ideaa ja kävi keskustelua palveluyksikön johtajan kanssa. Palveluyksikön johtaja innostui aiheesta ja puolsi opinnäytetyötäni. Koska intensiivihoidon yksikkö on Rinnekodin alainen, kuului lupaa opinnäytetyölleni hakea myös tutkimuksen kohteena olevasta toiminnasta vastaavalta johtajalta. Lähetin vastuuhenkilölle sähköpostitse ideapaperin, jonka hän alustavasti hyväksyi. Seuraava vaihe oli lähettää varsinainen tutkimuslupahakemus verkkolomakkeella tutkimuseettiselle toimikunnalle. Toimikunta hyväksyi aiheeni ja sain tutkimuslupahakemuksen.

Opinnäytetyö rakentuu usein työskentelystä, jossa tarkastellaan ja kehitetään tarvittavaa toimintaa. Prosessi alkaa ongelman tunnistamisella ja sen esittelyllä, etenee suunnitteluvaiheen kautta toteutukseen. Lopuksi arvioidaan työn tuloksia ja laaditaan raportti johtopäätöksistä. Opinnäytetyö pyrkii tarjoamaan vastauksen toimeksiantajan esittämään ongelmaan sekä kysymykseen (Mäkinen 2005, 104-107).

Opinnäytetyöni keskittyy kehittämismuotoiseen lähestymistapaan, jossa tavoitteena on luoda konkreettinen tuotos, tässä tapauksessa perehdytysopas, joka keskittyy kiintymyssuhteiden tunnistamiseen lastensuojelun intensiivihoidon yksikössä. Kehittämismuotoisen opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa ammatillinen työväline, joka palvelee käytännön tarpeita ja auttaa kehittämään toiminnan laatua kyseisessä toimintaympäristössä. (Vilka & Airaksinen 2022, 9). Perehdytysoppaan tavoitteena on tarjota yksikön työntekijöille selkeät ja käytännönläheiset ohjeet kiintymyssuhteiden tunnistamiseen ja ymmärtämiseen. Tämä on erityisen tärkeää lastensuojelun intensiivihoidossa, jossa lapsilla on usein taustalla rikkonaisia tai epävarmoja kiintymyssuhteita. Kiintymyssuhteiden tunnistaminen auttaa henkilöstöä paremmin ymmärtämään lasten käyttäytymistä ja tukemaan heitä emotionaalisesti. Opas tulee

palvelemaan sekä uusia työntekijöitä että kokeneempia ammattilaisia antamalla käytännön esimerkkejä ja menetelmiä, joiden avulla kiintymyssuhdeongelmat voidaan tunnistaa ja ottaa huomioon arjen hoitotyössä. Tämä lisää hoidon laatua ja tukee lasten hyvinvointia intensiivihoidossa. Lisäksi opas voi toimia koulutuksellisenä materiaalina, joka auttaa työntekijöitä syventämään tietojaan kiintymyssuhdeteoriasta ja sen soveltamisesta käytäntöön.

Kehittämismuotoinen opinnäytetyö edustaa vaihtoehtoista lähestymistapaa perinteiseen tutkimukselliseen opinnäytetyöhön nähden. Toiminnallisten kehittämistöiden tarkoitus on tuottaa konkreettinen tuotos, jonka avulla voidaan ohjata, opastaa tai tukea ammatillista toimintaa. Kuten Vilkka ja Airaksinen (2003, 56-57) toteavat, kehittämismuotoisen opinnäytetyön tavoitteet ja päämäärät tulee tunnistaa selkeästi, ja ne voidaan esittää viestinnällisin tai visuaalisin keinoin. Tämä tarkoittaa, että tuotoksen selkeys ja käytännön soveltuvuus ovat keskeisiä elementtejä. Vaikka kehittämismuotoinen opinnäytetyö voi sisältää tutkimuksellisia elementtejä, kuten taustaselvityksiä tai lähdeaineistoon pohjautuvaa teoreettista viitekehystä, se ei välttämättä edellytä tutkimuksellisia menetelmiä kuten empiiristä tutkimusta. Sen sijaan keskeistä on ammatillisen ja kehittämistyön osaamisen osoittaminen, joka tapahtuu konkreettisen tuotoksen, esimerkiksi perehdytysoppaan kautta. Tuotos, kuten tässä tapauksessasi perehdytysopas, perustuu kehittävään ja tutkimukselliseen otteeseen, jossa aiheeseen liittyvään lähdeaineistoon viitaten luodaan käytännön työväline kohderyhmän tarpeisiin. Opinnäytetyöni osoittaa ammatillista osaamista tuomalla teoreettisen tiedon käytäntöön, ja perehdytysopas raportoi tämän työn selkeästi. Tämä lähestymistapa yhdistää kehittämistyön ja tieteellisen raportoinnin, vaikka se ei suoranaisesti sisällä tutkimuksellisia menetelmiä. (Vilkka & Airaksinen 2003, 11).

Kehittämismuotoisessa opinnäytetyössä on tärkeää, että idea ja tavoitteet ovat selkeitä, harkittuja ja perusteltuja. Jotta tämä saavutetaan, laaditaan toimintasuunnitelma, joka vastaa keskeisiin kysymyksiin: mitä, miten ja miksi. Toimintasuunnitelma toimii prosessin jäsentämisen välineenä, ja se auttaa opinnäytetyön tekijää hahmottamaan projektin sisällön sekä osoittamaan kykynsä johdonmukaiseen ja perusteltuun päättelyyn. Vaikka toimintasuunnitelmaa tulee noudattaa, se ei kuitenkaan ole täysin muuttumaton; prosessin aikana saattaa ilmetä tilanteita, joissa alkuperäinen suunnitelma osoittautuu epärealistiseksi ja muutoksia täytyy tehdä (Vilkka & Airaksinen 2003, 26-27). Suunnitteluvaiheessa on myös olennaista kartoittaa, millaisia muita vastaavia ideoita alalla on jo toteutettu. Tämä auttaa varmistamaan, että kehittämistyössä luodaan jotain uutta ja tarpeellista. Lisäksi on tärkeää määritellä tarkasti kohderyhmä ja arvioida, miksi kyseinen idea on merkityksellinen juuri tälle ryhmälle. Idean perustelu voi perustua aikaisempiin tutkimuksiin ja kirjallisuuteen, joten lähdemateriaalin kartoittaminen ja analysointi ovat tärkeitä heti alkuvaiheessa. Toimintasuunnitelmaan tulee myös sisällyttää keinot tavoitteiden saavuttamiseen, kuten selvitykset ja mahdolliset konsultoinnit, sekä konkreettinen aikataulu, joka ohjaa

kehittämisen etenemistä (Vilka & Airaksinen 2003, 27). Tämä systemaattinen lähestymistapa varmistaa, että kehittämistyö on tavoitteellista ja suunnitelmallista, mikä tukee ammatillista ja laadukasta lopputulosta.

9.3 Oppaan suunnittelu ja toteutus

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tuottaa perehdytysopas kiintymyssuhteista lastensuojelun intensiivihoidon. Tavoitteena oli edistää työelämäkumppanin toimintaa, eli vahvistaa intensiivihoidossa työskentelevien ammattilaisten tietoisuutta kiintymyssuhdeteoriasta. Perehdytysoppaan tarpeellisuus nousi esille työyhteisössäni, keskustellessani kiintymyssuhteiden tunnistamisen merkityksestä lastensuojelussa. Havaittiin, että aiheesta ei ollut riittävästi tai yhtenäistä perehdytysmateriaalia, joten tämän oivalluksen myötä päätin keskittyä kehittämään työkalun, joka vastaa työyhteisön tarpeisiin ja auttaa lastensuojelun ammattilaisia ymmärtämään paremmin kiintymyssuhteiden merkitystä. Oppaan kehittäminen perustuu työyhteisössä käytyihin keskusteluihin, joissa korostettiin kiintymyssuhdeteorian laajan ymmärryksen tärkeyttä intensiivihoidossa. Työntekijöillä on tarve syventää osaamistaan, jotta he voivat paremmin tukea lapsia, joilla on usein monimutkaisia ja rikkonaisia kiintymyssuhteita. Perehdytysopas auttaa täyttämään tämän tarpeen tarjoamalla käytännönläheistä ja teoreettista tietoa, jonka avulla työntekijät voivat tunnistaa, ymmärtää ja käsitellä lasten kiintymyssuhdevaurioita. Loin oppaan kiintymyssuhteista sähköisesti Power Point-sovelluksella. Oppaasta tuli työyhteisön toiveiden mukaan selkeä ja tiivis yhtenäinen paketti. Kerron oppaassa lyhyesti kiintymyssuhdeteoriasta sekä käsittelem tarkemmin kolmea yleisintä turvatonta kiintymyssuhdetta: Jäsentymätöntä kiintymyssuhdetta, ristiriitaista kiintymyssuhdetta sekä välttelevää kiintymyssuhdetta - millä tavoin nämä kiintymyssuhteet saattavat lapsilla ilmetä ja kuinka tukea kiintymystä muodostumaan kohti turvallisempaan. Huomioin myös tilanteen, kun kiintymyssuhdetta ei ole lapsella muodostunut laisinkaan. Käsittelem oppaassa, kuinka auttaa turvatonta kiintymystä muuntautumaan turvalliseksi ja miten lastensuojelun ammattilaiset voivat tätä työssään edistää. Opas löytyy lastensuojelun intensiivihoidon yksiköstä sähköisesti teams-palvelusta sekä konkreettisenä painoksena.

Kehittämistyön suunnittelussa riskianalyysi, aikataulutus, resurssien arviointi sekä viestintä- ja dokumentointisuunnitelmat ovat tärkeitä osia. (Toikko & Rantanen 2009, 64-65.) Minun kohdallani keskeisin tehtävä oli kiintymyssuhdeteorian perusteellinen tutkiminen ja sen sisäistäminen, jotta pystyin rakentamaan perehdytysoppaan, joka vastaa käytännön tarpeisiin. Oppaan suunnittelussa keskeistä oli sen rakenteen huolellinen miettiminen, jotta oppaasta tulisi selkeä, tiivis ja helposti ymmärrettävä. Tämä on erityisen tärkeää, koska opasta käyttävät ammattilaiset tarvitsevat selkeän ja käytännönläheisen työkalun, joka on helppo ottaa käyttöön kiireisessä työarjessa. Tavoitteena oli tehdä perehdytysoppaasta sellainen, että se tukee työntekijöiden osaamisen vahvistumista ja on suoraan hyödynnettävissä intensiivihoidon yksikössä. Aikataulu, jonka laadin, oli lopulta melko tiukka,

koska halusin saada oppaan mahdollisimman nopeasti käyttöön. Tämä kuvastaa sitoutumistani ja tavoitettani tuottaa hyödyllinen työväline lastensuojelun intensiivihoidon arkeen. Koska oppaan tuottaminen ei vaatinut materiaalikustannuksia tai ulkoisia resursseja, budjetin laatiminen ei ollut tarpeen. Koko kehittämisprojekti oli minun vastuullani, mikä antoi minulle vapautta suunnitella ja toteuttaa opas omaan tahtiin, mutta samalla se vaati minulta vahvaa omatoimisuutta ja kykyä hallita kokonaisuutta itsenäisesti.

9.4 Arviointi

Opinnäytetyön arviointi on tärkeä osa oppimisprosessia, ja sen tulee tapahtua kriittisesti tutkivalla asenteella. Tämä tarkoittaa, että opinnäytetyön eri osa-alueet, kuten aihepiirin, idean tai ongelman kuvaus, tavoitteiden asettaminen, teoreettinen viitekehys, tietoperusta ja kohderyhmä, tulee arvioida tarkasti ja systemaattisesti. Näiden elementtien arviointi ja selkeä raportointi varmistavat, että lukija ymmärtää heti, mitä opinnäytetyössä on pyritty tekemään ja mitkä tavoitteet sille asetettiin (Vilkka & Airaksinen 2003, 154-155).

Raportoinnin selkeys on erityisen tärkeää, sillä se auttaa lukijaa hahmottamaan työn lähtökohdat ja tavoitteet sekä ymmärtämään, miten työ vastaa asetettuihin ongelmiin tai kehittämistarpeisiin. Täsmällinen ja huolellinen arviointi auttaa myös tekijää refleктоimaan työprosessia, tunnistamaan mahdollisia kehityskohteita ja oppimaan siitä, miten teoreettinen ja käytännön osaaminen yhdistetään onnistuneesti opinnäytetyössä. Arviointi tukee paitsi opinnäytetyön laadun parantamista myös ammatillista kasvua, kun prosessiin suhtaudutaan kriittisen arvioivasti.

Kehittäminen on olennainen osa opinnäytetyöprosessia, ja sen myötä päätin pyytää väliarviota sekä palautetta lastensuojelun intensiivihoidon yksikön johtajalta suunnittelemastani oppaasta. Tavoitteenani oli saada arvokasta palautetta, joka tukee työn kehitystä ja auttaa suuntaamaan työtä entistä tarkemmin. Sain palautteen lastensuojelun intensiivihoidon yksikön johtajalta sekä suullisesti, että kirjallisesti. Sain pienten viilausten kautta kehitysideoita oppaaseeni sekä kiitosta jo tehdystä työstäni. Palaute antoi motivaatiota oppaan valmiiksi saamiseen.

10 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyössäni tutkimuksen kohteena olevaa aihepiiriä, kiintymyssuhdeteoriaa, on tärkeää tarkastella monesta eri näkökulmasta. Tämä tarkoittaa, että erilaisia lähdeaineistoja ja tutkimustuloksia on saatavilla, ja niiden kriittinen arviointi on olennaista. Lähdekritiikki varmistaa, että käytän luotettavia ja ajantasaisia lähteitä, ja samalla noudatan tutkimus- ja kehittämistoiminnan etiikkaa, johon kuuluu rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus tiedonhankinnassa, tulosten tallentamisessa sekä esittämisessä (Vilkka & Airaksinen 2003, 72-

73). Läheteitä käytettäessä opinnäytetyössä on huolehdittu siitä, ettei plagiointia ole tapahtunut, vaan sisältö on kirjoitettu omin sanoin. Teksti on pyritty esittämään totuudenmukaisesti ilman vääristelyä, jotta opinnäytetyön luotettavuus olisi mahdollisimman korkea. Lähteisiin viittaaminen ja merkinnät on tehty oikein ja tekijänoikeuksia kunnioittaen. Pyrkimyksenä on ollut käyttää opinnäytetyössä monipuolisesti aihealueen kirjallisuutta sekä aiempia tutkimuksia aiheesta.

Kiintymyssuhdeteorian kaltaisessa laajassa aiheessa on olennaista, että paneutuminen tapahtuu useisiin lähteisiin, vertaillen ja yhdistän tietoa eri tutkimuksista. Tämä lähestymistapa auttaa luomaan kattavan ja monipuolisen teoreettisen viitekehyksen. Käyttämällä ajankohtaista tietoa ja tuoreita tutkimuksia voi varmistaa, että työ perustuu uusimpaan tietoon, mikä on tärkeää, sillä tutkimustieto kehittyy jatkuvasti. Lisäksi eri lähteiden tyylin ja sävyn arvioiminen auttaa tarkastelemaan niiden luotettavuutta ja soveltuvuutta omaan opinnäytetyöhöni (Vilka & Airaksinen 2003, 72-73). Monipuolinen ja ajankohtainen aineisto sekä kriittinen lähteiden arviointi varmistavat, että opinnäytetyö pohjautuu vahvaan ja luotettavaan tietopohjaan, joka tukee opinnäytetyön tavoitetta vahvistaa ammattilaisten tietoisuutta kiintymyssuhdeteoriasta.

Myös oppaan laatimisen yhteydessä on huomioitu tekijänoikeudet. Lähdeviitteet jätettiin oppaasta pois, koska niiden katsottiin heikentävän oppaan luotettavuutta. Oppaassa on kuitenkin mukana lähdeluettelo, lähteinä on käytetty ajankohtaisia ja luotettavia tietoja.

Etiikka on huomioitava koko opinnäytetyöprosessin ajan. Yksi keskeinen tekijä on lähdekritiikki, eli lähteiden alkuperän on oltava eettisesti hyväksyttävää ja perustuttava tieteellisesti todennettuihin faktoihin. Opinnäytetyön vaiheet on perusteltava, kuvailtava tarkasti, ja käytetyn aineiston lähteet on ilmoitettava huolellisesti. Eettisestä näkökulmasta on tärkeää, että lähteet tarjoavat ajantasaista ja asiantuntijatasoista tietoa, ja lähteet on ilmoitettava selkeästi, vaikka yksittäistä kirjoittajaa ei olisikaan mainittu (Vilka 2021, 115-116 & 120-121).

Yksityisyyden suojan säilyttäminen on toinen tärkeä eettinen normi, erityisesti lastensuojelussa, jossa salassapitovelvollisuus on keskeinen osa toimintaa. Tämä velvollisuus kattaa kaikki asiakasta koskevat tiedot, ja se jatkuu myös työajan ulkopuolella ja työtehtävien päätyttyä (Valvira 2024 a). Opinnäytetyössäni en suorittanut varsinaista tutkimusta, eikä yksittäisiä henkilöitä osallistunut työhöni tai oppaani kohteeksi. En myöskään haastatellut ketään, vaan tukeuduin pelkästään aikaisempiin tutkimuksiin ja kirjallisiin sekä sähköisiin lähteisiin, jotka muodostivat opinnäytetyöni tietoperustan.

Hyvän tieteellisen käytännön (2023) mukaan tutkimus tulee huolellisesti suunnitella, toteuttaa ja raportoida. Tämä tarkoittaa, että tutkijan on hankittava kaikki tarvittavat tutkimusluvut, opetusmateriaalit sekä kirjalliset ja suulliset lausunnot. Lisäksi on tärkeää

kerätä arvioinnit sekä ansio- ja julkaisu-uettelot. Tutkimusluvut ovat tarpeen myös yhteiskunnallisissa vuorovaikutustilanteissa, riippumatta siitä, julkaistaanko materiaali painetussa vai sähköisessä muodossa, mukaan lukien sosiaalinen media. Hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen on ensisijaisesti tutkijan vastuulla (Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa, 15.3.2023). Opinnäytetyössäni en suorittanut varsinaista tutkimusta, eikä yksittäisiä lapsia osallistunut työhöni tai oppaani kohteeksi.

11 Pohdinta ja itsearviointi

Lähdin innokkaasti toteuttamaan opinnäytetyötäni, sillä kiintymyssuhdeteoria kiinnosti minua aiheena henkilökohtaisesti. Motivaatio työskentelylle oli alusta alkaen korkea, ja halusin saada työn valmiiksi mahdollisimman nopeasti. En kuitenkaan osannut arvioida, kuinka paljon aikaa koko projekti veisi. Olin rakentanut mielessäni tarkan suunnitelman ja aikataulun, ennen kuin olin riittävästi perehtynyt varsinaiseen opetusaikatauluun. Yllätyin siitä, että työ vaati enemmän aikaa ja vaivannäköä kuin olin kuvitellut.

Prosessin edetessä halusin laajentaa opinnäytetyöni sisältöä, mikä teki aikarajojen noudattamisesta haasteellista. Vaikka tavoittelin laajaa ja syvällistä sisältöä, tiedän, että olen ihmistyyppi, joka tuskin koskaan olisi täysin tyytyväinen lopputulokseen, vaan aina miettin, mitä vielä voisi tehdä paremmin. Jouduin rajaamaan aihealuetta itseltäni kuitenkin aikataulullisista syistä, mikä jäi minua harmittamaan.

Tavoitteeni oli laatia selkeä ja helposti lähestyttävä tiivis perehdytysopas lastensuojelun intensiivihoidon yksikköön. Oppaasta tuli työntekijöille tärkeä ja käytännöllinen työkalu, joka auttaa ymmärtämään kiintymyssuhteita kokonaisvaltaisemmin sekä niihin liittyvää oireilua. Sain oppaasta runsaasti positiivista palautetta niin työyhteisöltä kuin yksikön johtajalta. Opas on saatavilla sekä painettuna että sähköisenä versiona lastensuojelun intensiivihoidon yksikössä.

Teoreettiseen viitekehykseeni löysin ajankohtaista ja monipuolista lähdeaineistoa. Oleellisten asioiden rajaaminen omassa työssäni sujui aluksi hyvin, mutta kirjoitusprosessin edetessä halusin tutkia kiintymyssuhteita laajemmin, mikä vaikeutti teorian pitäytymistä riittävän suppeana.

Ammatillisen kasvun arviointi kuuluu opinnäytetyön arviointiin. Tämä prosessi on auttanut minua kehittämään ajanhallintataitoja, kokonaisuuksien hallintaa sekä kirjallista ja suullista viestintää. Kehittämismuotoinen opinnäytetyö on usein osa laajempaa kokonaisuutta, joten mahdolliset jatko-suunnitelmat on hyvä tuoda esiin arvioinnissa. Prosessin aikana esiin nousseet kehittämisehdotukset on myös tärkeää mainita (Vilkkä & Airaksinen 2003, 160-161).

Tämä kehittämismuotoinen opinnäytetyö on antanut minulle uusia näkökulmia ja kokemuksia lastensuojelutyöhön. Työni on auttanut minua ymmärtämään lasten haasteita syvällisemmin, ja osaan tarjota heille uusia keinoja tunneilmaisuun aikaisempien menetelmien lisäksi. Olen oivaltanut, että lapset pystyvät usein tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan, kunhan aikuiset tarjoavat oikeanlaiset välineet. Ammatillinen minäkuvani on kehittynyt projektin myötä, ja haluan tulevaisuudessa syventää ymmärrystäni lasten kiintymyssuhteista sekä kehittää menetelmiä turvallisen kiintymyksen luomiseksi. Haluan myös tuoda esiin kiintymyssuhteiden merkitystä lapsen kokonaisvaltaisessa kehityksessä. Kehittämisideoina jatkoa ajatellen pohdin oppaan käyttöönottoa ja kehittämistä. Kiintymyssuhteet ovat ajankohtainen ja tärkeä aihe, ja toivon, että lastensuojelussa työskentelevät ammattilaiset ottavat oppaani rohkeasti käyttöönsä ja hyödyntävät teoreettista pohjaa lapsen kohtaamisessa.

Lähteet

- Aikakausikirja Duodecim. Kiintymyssuhdeteoria – tutkimuslöydöksistä käytännön sovelluksiin. Viitattu 22.9.2024. <https://www.duodecimlehti.fi/duo94437>
- American SPCC 2023. Positive Childhood Experiences. How to reduce the impact of stress for children. Viitattu 23.9.2024. <https://americanspcc.org/positive-childhood-experience/>
- Bowlby, J. 1957. Lasten hoivan ja hellyyden tarve. WSOY.
- Dahlen, U. 2020. Haavoittava hoitava perhe. Aikamedia.
- Duodecim Terveyskirjasto. Dissosiaatiohäiriöt. Viitattu 15.10.2024. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00360>
- Duodecim Terveyskirjasto. Kiintymyssuhteet ja kiintymyssuhdemallit. Viitattu 23.9.2024. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01359#s2>
- Intensiivihoitoyksikkö Rinnekodit Sylvesteri. 2024. Viitattu 1.9.2024. <https://www.rinnekodit.fi/toimipisteet/intensiivihoitoyksikko-rinnekodit-sylvesteri/>
- Intensiivihoido. 2024. Viitattu 24.9. <https://www.rinnekodit.fi/palvelut/sijaishuolto/>
- Kiintymyskasvatus. Välttelevästi kiintynyt lapsi. Viitattu 5.10.2024. <https://www.vanhemmudentuki.fi/valttelevasti-kiintynyt-lapsi/>
- Kostamo, P., Airaksinen, T. & Vilkkä, H. 2022. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi. Opas toiminnalliseen oppinäytetyöhön. Helsinki: Art House Oy.
- Laakso, R. 2019. "Ne näki musta" - Huostassa olevien lasten hyvinvointi ja sijaishuoltoon liittyvät kokemukset.
- Lastensuojelu. 2024. Sijaishuolto. Viitattu 15.9.2024. <https://www.lastensuojelu.info/lastensuojelu/sijaishuolto/>
- Mäkelä, H. 2024. Uskalla tuntea. Kirjapaja.
- Mäkinen, O. 2005. Tieteellisen kirjoittamisen ABC. Tammi: Helsinki.
- Oiva-Kess, A. 2021. Miten minusta tulee minä: opas varhaislapsuuteen. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Into.
- Pasanen, T., Katajamäki, K., Martikainen S., Valkonen, M. & Leppänen L. 2017. Turvallista liikettä rajapinnoilla. Helsingin Diakonialaitoksen intensiivihoido. Grano Oy.
- Rusänen, E. 2011. Hoiva, kiintymys ja lapsen kehitys. Finn Lectura.
- Sinkkonen, J. 2012. Lapsen puolesta. Uusi painos. WSOY.
- Sinkkonen, J. 2018. Kiintymyssuhteet elämänkaareissa. 1. painos. Duodecim.
- THL. 2023. Mitä on lastensuojelu? Viitattu 20.8.2024. <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu>
- THL. 2024. Sijaishuolto. Viitattu 20.8.2024. <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/lasten-ja-nuorten-lastensuojeluopas/lastensuojelun-toiminta/sijaishuolto>

THL – Raportti 1/2019. Viitattu 23.9.2024. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137484/URN_ISBN_978-952-343-267-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Tilastokeskus. Käsitteet ja määritelmät. Viitattu 22.9.2024. <https://stat.fi/til/tkker/kas.html>

Tilastoraportti 24/2023. 2023. Lastensuojelu 2022. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 1.8.2024. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/146573/Lastensuojelu_2022.pdf?sequence

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkasepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 15.10.2024. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf

Toikko, T & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämissprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. 3. painos. Tampere: Tampereen Yliopisto- paino Oy.

Valvira 2024 a. Vaitio- ja salassapitovelvollisuus. Viitattu 20.9.2024. <https://valvira.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/vaitiolo-ja-salassapitovelvollisuus>

Vilkkä, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä – ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Otava: Keuruu.

Vilkkä, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Liitteet

Liite 1: Perehdytysopas..... 39

Liite 1: Perehdytysopas

JÄSENTYMÄTTÖMÄSTI KIINTYNYT LAPSI

Jäsentymätön kiintymyssuhde elää ympäristössä, joka on lapselle epävakaa ja haitallinen. Perheessä saattaa olla väkivaltaa, käsittelemättömiä traumoja tai mielenterveysongelmia. Jäsentymätön kiintymyssuhde voi sisältää sekä vältteleviä että ristiriitaisia piirteitä, mikä voi aiheuttaa lapsen käytöksessä sekavuutta, käytös voi näyttäytyä jopa kaoottisena.

Jäsentymättömästi kiintynyt lapsi saattaa olla herkkä ympäristön muutoksille ja reagoi voimakkaasti stressiin. Hän voi vaihdella käyttäytymisensä ääripäiden välillä, esimerkiksi olemaan hyvin läheinen ja kaipaamalla jatkuvaa huomiota, mutta samalla vetäytyä ja olla pelokas läheisyyden edessä. Tällainen lapsi saattaa myös osoittaa aggressiivista tai uhmakasta käytöstä, koska hänellä on vaikeuksia hallita tunteitaan. Hänelle voi myös kehittyä hankalia tapoja suhteiden luomisessa, kuten pelko hylätyksi tulemisesta, mikä johtaa joko ylisuojeleviin tai välinpitämättömiin asenteisiin toisia kohtaan. Tämä epävarmuus voi näkyä myös itsensä heikkoutena ja vaikeutena luottaa muihin aikuisena.

RISTIRIITAISESTI KIINTYNYT LAPSI

Ristiriitaisesti kiintynyt lapsi kokee usein epävarmuutta hoivaajan saatavuudesta ja reagoi sen vuoksi ahdistuneesti tai takertuvasti. Lapsen käyttäytyminen voi olla vaihtelevaa, sillä hän ei tiedä, voiko hoivaajaan luottaa vai ei. Tämä epävarmuus johtuu siitä, että hoivaaja ei vastaa lapsen tärpeisiin johdonmukaisesti – välillä hoivaaja on läsnä ja huolehtii, mutta toisinaan on poissaoleva tai välinpitämätön. Tällaisessa tilanteessa lapsi saattaa pyrkiä hakemaan huomiota voimakkaasti, mutta ei kuitenkaan rauhoitu, vaikka hoivaaja olisikin läsnä. Tällainen lapsi saattaa pelätä eroamista hoivaajasta ja reagoida siihen voimakkaalla ahdistuksella tai takertuvuudella.

Erotilanteiden jälkeen lapsi voi olla vaikeasti rauhoitettavissa ja osoittaa sekä haluaa olla lähellä että vihamielisyyttä tai ärtyneisyyttä hoivaajaa kohtaan. Tämä johtuu siitä, että lapsi kaipaa turvallisuutta, mutta ei tiedä, voiko hän sitä todella saada. Myöhemmin tämä voi ilmetä vaikeuksina ihmissuhteissa, erityisesti läheisyydessä ja luottamuksessa. Ristiriitainen kiintymyssuhde heijastuu usein epävarmana kiintymyksenä myös aikuisiällä. Aikuiset, joilla on tällainen kiintymyssuhdehistoria, voivat kokea voimakasta tarvetta läheisyyteen ja samalla pelätä hylätyksi tulemista, mikä voi aiheuttaa vuoristoratamaisia ihmissuhteita.

VÄLTTELEVÄSTI KIINTYNYT LAPSI

On oppinut, että hänen hoivaajansa ei vastaa johdonmukaisesti hänen emotionaalisiin tarpeisiinsa. Tämän vuoksi lapsi saattaa näyttää ulkoisesti itsenäiseltä ja etäiseltä, mutta todellisuudessa hän on sopeutunut tukahduttamaan tunteensa ja tarpeensa, koska ne eivät ole saaneet vastakaikua. Hän on tottunut siihen, että hoivaajalta ei kannata odottaa lohdutusta tai turvaa, joten hän ei usein hae läheisyyttä tai tukea aikuisilta, vaikka sitä tarvitsisi. Tällainen lapsi saattaa käyttäytyä niin, että hän näyttää pärjäävän yksin tai vetäytyy tilanteista, joissa läheisyyttä tai tunteiden jakamista odotettaisiin. Vaikka hän saattaisi vaikuttaa ulkoisesti rauhalliselta tai tyytyväiseltä, sisäisesti hän voi kokea turvattomuutta ja hylätyksi tulemisen pelkoa, mutta hän ei ilmaise näitä tunteita avoimesti.

Välittelevästi kiintyneet lapset voivat vältellä läheisyyttä ja läheisiä suhteita, koska he ovat oppineet, että niihin liittyy pettymyksen ja hylkäämisen riski. Näiden lasten käytös voi hämätä aikuisia, koska he eivät osoita yhtä voimakkaasti negatiivisia tunteita kuin esimerkiksi ristiriitaisesti kiintyneet lapset. Kuitenkin välittelevästi kiintyneet lapset voivat kärsiä syvällä sisimmässään tunneyhteyden puutteesta ja tuntea olonsa yksinäiseksi, vaikka eivät ilmaisikaan tätä suoraan. He voivat myös myöhemmin elämässään kokea vaikeuksia muodostaa läheisiä ihmissuhteita ja tuntea olonsa epämurkavaksi, kun joku pyrkii tulemaan emotionaalisesti liian lähelle.

KIINTYMYSHÄIRIÖIDEN OIREILU

JÄSENTYMÄTTÖMÄSTI KIINTYNYT

- LAPSI SAATTAÄ NÄYTTÄÄ PELOKKAALTA JA AHDISTUNEELTA UUSISSA TILANTEISSA, LAPSI VOI KOKEA YMPÄRÖIVÄN MAAILMAN JA IHMISET UHKAAVINA.
- HÄNELÄ VOI OLLA NEGATIIVINEN KÄSITYS ITSESTÄÄN, EIKÄ HÄN LÖYDÄ SELKEÄÄ TOIMINTASTRATEGIAA PELOTTAVISSA TILANTEISSA. TÄMÄ VOI JOHTAA RISTIRIITÄISIIN JA VÄLTTELEVIIN KÄYTTÄYTYMISIIN TAI TOIMINTAAN ILMAN SELKEÄÄ SUUNTAÄ.
- LAPSI EI VÄLTTÄMÄTTÄ TURVAUDU AIKUISIIN, SILLÄ HÄNELÄ ON VOIMAKAS PELKO HYLÄTYKSI TULEMISESTA, VAIKKA KAIPUU LÄHEISYYTEEN NÄYTTÄYTYY VAHÄISENÄ.
- LAPSI PYRKII VAHVISTAMAAN ITSELUOTTAMUSTAAN EPÄLUOTTAMUKSEN KAUTTA, MIKÄ ILMENEÄ KONTROLLOIVANA, VIHÄISENÄ JA VAKIVALTAISENÄ KÄYTKÖSENÄ.

KIINTYMYSHÄIRIÖIDEN OIREILU

RISTIRIITAISESTI KIINTYNYT

- LAPSI KÄYTTÄYTYY USEIN DRAMAATTISESTI, VIETTELEVÄSTI TAI AGGRESSIIVISESTI.
- LAPSEN KÄYTÖS VOI OLLA PROVOSOIVAA, JA TUNNEKOKEMUKSET VOIVAT OLLA LIIHOITELTUJA, SILLÄ AIKUISET OVAT VAIHTELEVASTI JÄTTÄNEET HÄNEN VIESTINSÄ HUOMIOIMATTA.
- HÄN KAIPAA RUNSAASTI HUOMIOTA JA LÄHEISYYTTÄ, MUTTA PELKÄÄ MYÖS HYLÄTYKSI TAI TORJUTUKSI TULEMISTA, MIKÄ SAA HÄNET VAIHTELEMAAN LÄHEISYDEN TAVOITTELUN JA SEN VASTUSTAMISEN VÄLILLÄ.
- KAIPUU LOHDULLE VOI JOHTAA TEESKENNELTYYN AVUTTOMUUTEEN.
- LAPSI ON HELPOSTI ÄRTYVÄ JA STRESSAANTUVA. LAPSELLA VOI OLLA HAASTEITA MUUTOSTEN SIETÄMISESSÄ SEKÄ TUNTEIDENSA SÄÄTELYSSÄ.
- ERITYISESTI IHMISSUHITEISSA ESIINTYY VAIKEUKSIA, SILLÄ LAPSELLA ON JATKUVA KAIPUU VÄLITTÖMÄÄN YHTEYTEEN MUIDEN KANSSA.

KIINTYMYSHÄIRIÖIDEN OIREILU

VAIHTELEVASTI KIINTYNYT

- LAPSI ON USEIN ITSENÄINEN, REIPAS, MUKAUTUVA JA HALUAA MIELLYTTÄÄ MUITA.
- LAPSI EI VÄLTTÄMÄTTÄ OSOITA PELKOA TAI PAHAA MIELTÄ, EIKÄ HAKEUDU AIKUISEN LOHTUUN, SILLÄ HÄN USKOO, ETTÄ HÄNEN ON SELVIYDYTTÄVÄ TUNTEISTAAN YKSIN.
- HÄN VOI OLLA VETÄYTYVÄ JA SOSIAALISESTI PINNALLINEN, EIKÄ KYKENE ILMAISEMAAN TAI TUNNISTAMAAN OMIA TUNTEITAAN JA TARPEITAAN.
- KAIPUU LÄHEISYYTEEN ON VÄHÄISTÄ, JA HÄNEN NÄKEMYKSENSÄ SOSIAALISESTA MAAILMASTA ON SYNKKÄ.
- TAMÄN VUOKSI LÄHEISTEN IHMISSUHITEIDEN MUODOSTAMINEN JA AVUN VASTAANOTTAMINEN ON HAASTAVAA, SILLÄ TOISTEN PÄÄSTÄMISEEN LÄHELLE ON VAIKEAA, KUN ON OPPINUT SELVIYTYMÄÄN YKSIN.

ENTÄ JOS KIINTYMYSSUHDETTA EI OLE MUODOSTUNUT OLLENKAAN?

-> SYNTYY REAKTIIVINEN ELI ESTYNYT KIINTYMYSSUHDEHÄIRIÖ.

LAPSESTA KASVAA ARKA JA SULKEUTUNUT, EIKÄ HÄN HAKEUDU AIKUISEN LOHDUTUKSEEN EDES SILLOIN, KUN ON LOUKANNUT ITSEÄÄN TAI TUNTEE ITSENSÄ TURVATTOMAKSI. HÄNEN KÄYTÖS SAATTAA MUISTUTTAA AUTISMIÄ, ILMENTYEN KATSEKONTAKTIN VÄLTTELYNÄ, EPÄTAVALLISENA KEHOKONTAKTINA SEKÄ TOISTUVINA LIIKKEINÄ, KUTEN KEHON KEINUTTAMISENA TAI PÄÄN HAKKAAMISENA.

-> TAI ESTOTON KIINTYMYSSUHDEHÄIRIÖ.

LAPSI EI OLE KYENNYT MUODOSTAMAAN KIINTYMYSSUHDETTA KEHENKÄÄN. ESTEETON LAPSI LÄHESTYY JOPA VIERAITA IHMISIÄ HYVIN TUTTAVALLISESTI JA VOI OLLA SOSIAALISESTI TUNKEILEVA. HÄN EI ETSI AIKUISEN APUA EDES VAARALLISISSA TAI TURVATTOMISSA TILANTEISSA. AIKAISEMMIN ESTOTONTA KIINTYMYSSUHDEHÄIRIÖTÄ ON PIDETTÄY REAKTIIVISEN KIINTYMYSSUHDEHÄIRIÖN MUOTOONA.

MIKÄ AUTTAA MUUTTAMAAN TURVATTOMAN KIINTYMYKSEN TURVALLISEKSI?

Johdonmukaisuus
& ennustettavuus

Rauhallisuus &
kärsivällisyys

Lempeä & vakaa
läsnäolo

Tunteiden
sanoittamisen &
säätelyn
opettaminen

Rajat &
turvallisuuden
tunteen luominen

TURVATTOMASTA KIINTYMYKSESTÄ TURVALLISEKSI

Lastensuojelussa lapselle tarjottavan hoivan tulee olla luotettavaa, johdonmukaista ja turvallista. Tärkeintä on luoda ympäristö, jossa lapsi kokee olevansa turvassa ja, jossa hänen tarpeensa otetaan vakavasti. Tämä tarkoittaa, että aikuisen täytyy olla läsnä, empaattinen ja nopeasti reagoiva lapsen tunne-elämän tarpeisiin. Lapsen tulee kokea, että aikuiset pystyvät tarjoamaan ennustettavaa huolenpitoa ja, että heillä on kyky huolehtia lapsen hyvinvoinnista myös silloin, kun lapsi ilmaisee ahdistusta tai epäluottamusta.

Turvallisen kiintymyksen rakentaminen turvattoman päälle voi viedä aikaa, sillä lapsi on saattanut kehittää keinoja, joilla hän suojelee itseään läheisyydeltä tai ihmissuhteilta. Lapsen on tärkeää saada korjaava kokemus siitä, että rakastaminen ja rakastetuksi tuleminen ovat turvallisia ja palkitsevia asioita. Lapsi voi aluksi torjua läheisyyttä, mutta ajan myötä, kun hän kokee, että aikuiset pysyvät johdonmukaisina ja hänen tarpeensa tulevat kuulluiksi, hän alkaa vähitellen luottaa ja avautua. Yksi avaintekijä turvallisen kiintymyksen muodostumisessa on jatkuva ja pitkäjänteinen läsnäolo. Aikuisen ei tule luovuttaa lapsen epäluottamuksen tai vaikeiden käyttäytymismallien edessä, vaan pysyä kärsivällisenä ja tukea lasta vaikeiden hetkien yli. Tämä voi vaatia kykyä nähdä lapsen käytöksessä piilevät tarpeet ja reagoida niihin ilman tuomitsemista. Tämän prosessin aikana lapsi tarvitsee aikaa, jotta hän voi vähitellen muuttaa sisäisiä uskomuksiaan ja oppia luottamaan aikuisiin. Lopulta, kun lapsi kokee ympäristönsä luotettavaksi ja turvalliseksi, hän alkaa vähitellen avautua ja rakentaa uudelleen kykyään kiintyä terveellä tavalla. Tämä on hyvin tärkeää lapsen kehitykselle, sillä turvallinen kiintymys tarjoaa perustan paitsi emotionaaliselle hyvinvoinnille, myös myöhemmille ihmissuhteille ja elämäntilanteille.

LÄHDELUETTELO

- Aikakauskirja Duodecim. Kiintymyssuhde teoria – tutkimuslöydöksistä käytännön sovelluksiin. Viitattu 22.9.2024. <https://www.duodecimlehti.fi/duo94437>
- American SPCC 2023. Positive Childhood Experiences. How to reduce the impact of stress for children. Viitattu 23.9.2024. <https://americanspcc.org/positive-childhood-experience/>
- Bowlby, J. 1957. Lasten hoivan ja hellyyden tarve. WSOY.
- Dahlen, U. 2020. Haavoittava hoitava perhe. Aikamedia.
- Duodecim Terveyskirjasto. Dissosiaatiohäiriöt. Viitattu 15.10.2024. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00360>
- Duodecim Terveyskirjasto. Kiintymyssuhteet ja kiintymyssuhdemallit. Viitattu 23.9.2024. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01359#s2>
- Kiintymyskasvatus. Välittelevästi kiintynyt lapsi. Viitattu 5.10.2024. <https://www.vanhemmudentuki.fi/vahtelevasti-kiintynyt-lapsi/>
- Laakso, R. 2019. "Ne näki musta" - Huostassa olevien lasten hyvinvointi ja sijaishuoltoon liittyvät kokemukset.
- Lastensuojelu. 2024. Sijaishuolto. Viitattu 15.9.2024. <https://www.lastensuojelu.info/lastensuojelu/sijaishuolto/>
- Mäkelä, H. 2024. Uskalla tuntea. Kirjapaja.
- Oiva-Kess, A. 2021. Miten minusta tulee minä: opas varhaislapsuuteen. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Into.
- Pasanen, T., Katajamäki, K., Martikainen S., Valkonen, M. & Leppänen L. 2017. Turvallista liikettä rajapinnoilla. Helsingin Diakonialaitoksen intensiivihoidto. Grano Oy.
- Rusanen, E. 2011. Hoiva, kiintymys ja lapsen kehitys. Finn Lectura.
- Sinkkonen, J. 2012. Lapsen puolesta. Uusi painos. WSOY.
- Sinkkonen, J. 2018. Kiintymyssuhteet elämänsäkaressä. 1. painos. Duodecim.